

Biuro Rady Miejskiej

16. 12. 2025

WPŁYNEŁO

Projekt

BURMISTRZ ZEŁOWA

z dnia 16 grudnia 2025 r.

Zatwierdzony przez .....
mgr Kamil Swiatała

**UCHWAŁA NR .....
RADY MIEJSKIEJ W ZEŁOWIE**

z dnia 15 grudnia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. 2025 r. poz. 1153), art. 4¹ ust. 1, 2, 2a i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r. poz. 2151 zm. M.P. z 2024 r. poz. 93, M.P. z 2025 r. poz. 118) oraz art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939), Rada Miejska w Żelowie uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 -2029, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Żelowa.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2026 roku.

INSPEKTOR

mgr Eliza Wrzesiak

Rada Prawny

Piotr Olszowiec
ED.MF.1844

KIEROWNIK REFERATU

mgr Barbara Biesaga

SEKRETARZ MIASTA

mgr Julita Szmigielska

Uzasadnienie

do projektu uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 poz. 2151 ze zm.) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939) nakładają na gminy obowiązek realizacji zadań związanych z profilaktyką i przeciwdziałaniem uzależnieniom w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Zgodnie z art. 4¹ ust. 2a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, gminny program sporządza się na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Opracowany dokument stanowi kontynuację i rozwinięcie działań podejmowanych w latach poprzednich, jednak zaktualizowany został w oparciu o dane uzyskane w trakcie przeprowadzonej w bieżącym roku analizy wybranych problemów społecznych, występujących na terenie Gminy Żelów.

Program opracowany został z uwzględnieniem celów operacyjnych, dotyczących profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii, określonych w Narodowym Programie Zdrowia. Elementem Programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Dotychczas obowiązujący Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022 - 2025 traci moc z końcem 2025 r.

W świetle powyższego zasadnym jest podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029.

BURMISTRZ ŻELÓWA

mgr Kamil Świąta

Załącznik
do Uchwały Nr .....
Rady Miejskiej w Żelowie
z dnia .....

Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii
na lata 2026 - 2029

Żelów, grudzień 2025 r.

I. WSTĘP

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 poz. 2151 ze zm.) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939) delegują na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek realizacji zadań w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu, a także obowiązek przeciwdziałania narkomanii poprzez odpowiednie kształtowanie lokalnej polityki społecznej. Zadania te są realizowane zgodnie z Narodowym Programem Zdrowia.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gmin i jest realizowane w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Program ten jest częścią strategii rozwiązywania problemów społecznych na terenie gminy i uwzględnia cele operacyjne Narodowego Programu Zdrowia oraz może zawierać zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym.

Wypełniając ustawowy obowiązek w Gminie Żelów opracowany został Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 – 2029. Elementem Programu są również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Uwzględniono w nim także działalność wychowawczą, edukacyjną, informacyjną i profilaktyczną prowadzoną w szkołach i placówkach systemu oświaty.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026 - 2029 stanowi integralną część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Żelów i charakteryzuje się wielopłaszczyznowym podejściem do kwestii zapobiegania i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii. Dotychczasowe doświadczenia związane z realizacją Programu wskazują na zasadność podejmowania działań długofalowych. Niniejszy Program stanowi zatem kontynuację i rozwinięcie działań podejmowanych w latach poprzednich, jednak zaktualizowany został w oparciu o dane uzyskane w trakcie analizy wybranych problemów społecznych, występujących na terenie gminy. Uwzględnia on też rekomendacje do realizacji i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii opracowane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom. Zadania ujęte w Programie oraz sposoby ich realizacji dostosowane są do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych form pracy w oparciu o posiadane zasoby.

Opracowany dokument, poza szeregiem działań na rzecz profilaktyki alkoholowej oraz przedsięwzięć z obszaru przeciwdziałania narkomanii i uzależnień behawioralnych, obejmuje również swym zasięgiem działania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej i jest zgodny z założeniami:

1. Ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. 2023 r. poz. 2151 ze zm.),
2. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2023 r. poz. 1939),
3. Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673),

4. Ustawy z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (Dz. U. 2024 r. poz. 1670 ze zm.),
5. Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 marca 2021 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021 – 2025 (Dz. U. 2021 r. poz. 642).

II. DIAGNOZA STANU PROBLEMÓW UZALEŻNIEŃ NA TERENIE GMINY ZELÓW

Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii powinien stanowić najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy społeczne związane ze spożywaniem alkoholu oraz stosowaniem innych środków psychoaktywnych, nałogami behawioralnymi, z uwzględnieniem środowiskowej specyfiki. W tym celu na terenie Gminy Zelów w okresie wrzesień - listopad 2025 r. przeprowadzone zostały badania obrazujące lokalne problemy społeczne, których efektem jest dokument pn. „*Diagnoza lokalnych problemów i zagrożeń społecznych w Gminie Zelów*”.

W badaniach łącznie wzięło udział 676 osób, w tym: 159 dorosłych mieszkańców, 250 uczniów klas 4 – 6 szkół podstawowych, 247 uczniów klas 7 – 8 szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych, 20 sprzedawców napojów alkoholowych.

Badania obejmowały następujące kluczowe zagadnienia:

- kompleksowa ocena skali uzależnień chemicznych (alkoholizm, nikotynizm, narkomania, dopalacze) oraz behawioralnych w społeczności lokalnej,
- wieloaspektowa analiza zjawiska przemocy w różnych jej wymiarach (przemoc domowa, przemoc rówieśnicza, cyberprzemoc),
- diagnoza problemu ubóstwa, bezrobocia, procesów demograficznych związanych ze starzeniem się społeczeństwa oraz sytuacji osób z niepełnosprawnościami,
- poziom świadomości i opinii mieszkańców na temat uzależnień oraz przemocy, identyfikacja osobistych doświadczeń mieszkańców związanych z badanymi zjawiskami.

W badaniach zastosowano zaawansowane podejście metodologiczne oparte na triangulacji technik badawczych:

- triangulacja źródeł danych - pozyskiwanie informacji z różnorodnych środowisk dla uzyskania wielowymiarowego obrazu badanych zjawisk,
- metoda ilościowa CAWI (Computer-Assisted Web Interview) - ankiety internetowe dostosowane do poszczególnych grup respondentów (dorośli mieszkańcy oraz dzieci i młodzież),
- zróżnicowane grupy badawcze - dorośli mieszkańcy gminy oraz dzieci i młodzież uczęszczające do lokalnych szkół.

Problem uzależnień z perspektywy dorosłych mieszkańców Gminy Zelów

Uzależnienie od alkoholu stanowi jeden z najbardziej rozpowszechnionych i destrukcyjnych problemów społecznych. Według danych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, w Polsce ponad 900 tysięcy osób spełnia kryteria diagnostyczne uzależnienia od alkoholu, zaś kolejne 2 miliony osób pije alkohol w sposób ryzykowny lub szkodliwy.

W wymiarze społeczności lokalnej uzależnienie od alkoholu generuje szereg problemów o charakterze porządkowym, zdrowotnym i ekonomicznym. Nadużywanie alkoholu przyczynia się do wzrostu przestępczości, w tym przestępstw przeciwko mieniu, naruszenia porządku publicznego oraz przestępstw i wykroczeń drogowych. W 2024 r. w Polsce zatrzymano ponad

91 tysięcy nietrzeźwych kierowców, co stanowi poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego.

Na poziomie gminy problem alkoholizmu generuje znaczące obciążenie dla systemu pomocy społecznej. Rodziny dotknięte tym problemem znacznie częściej korzystają ze świadczeń pomocy społecznej oraz specjalistycznego wsparcia i poradnictwa.

Uzależnienie od substancji psychoaktywnych, potocznie określanych jako narkotyki i dopalacze, stanowi złożony problem społeczny, który w ostatnich latach uległ znaczącym transformacjom. Według danych Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, w Polsce około 1% populacji dorosłych (czyli około 300 tysięcy osób) spełnia kryteria diagnostyczne uzależnienia od narkotyków, zaś kolejne 2-3% używa substancji psychoaktywnych w sposób ryzykowny lub szkodliwy. Współczesne problemy związane z narkotykami charakteryzują się dużą dynamiką zmian oraz różnorodnością zarówno substancji, jak i wzorów ich używania. Tradycyjne narkotyki, takie jak marihuana, amfetamina, kokaina czy heroina, uzupełniane są przez szereg nowych substancji psychoaktywnych (NSP), potocznie nazywanych "dopalaczami".

W wymiarze lokalnym problem narkotyków generuje szereg zagrożeń związanych z przestępczością narkotykową, zarówno w formie drobnego handlu, jak i działalności zorganizowanych grup przestępczych. Obecność narkotyków w społeczności lokalnej wiąże się ze zwiększonym ryzykiem innych form przestępczości, w tym przestępstw przeciwko mieniu, dokonywanych w celu pozyskania środków na zakup narkotyków. Według danych Policji, rocznie w Polsce wykrywa się ponad 40 tysięcy przestępstw narkotykowych, co stanowi około 10% wszystkich przestępstw. Szczególnie niepokojącym zjawiskiem jest rozpowszechnienie używania substancji psychoaktywnych wśród młodzieży. Jednocześnie obserwuje się obniżanie wieku inicjacji narkotykowej, co zwiększa ryzyko rozwoju uzależnienia oraz innych problemów zdrowotnych i rozwojowych.

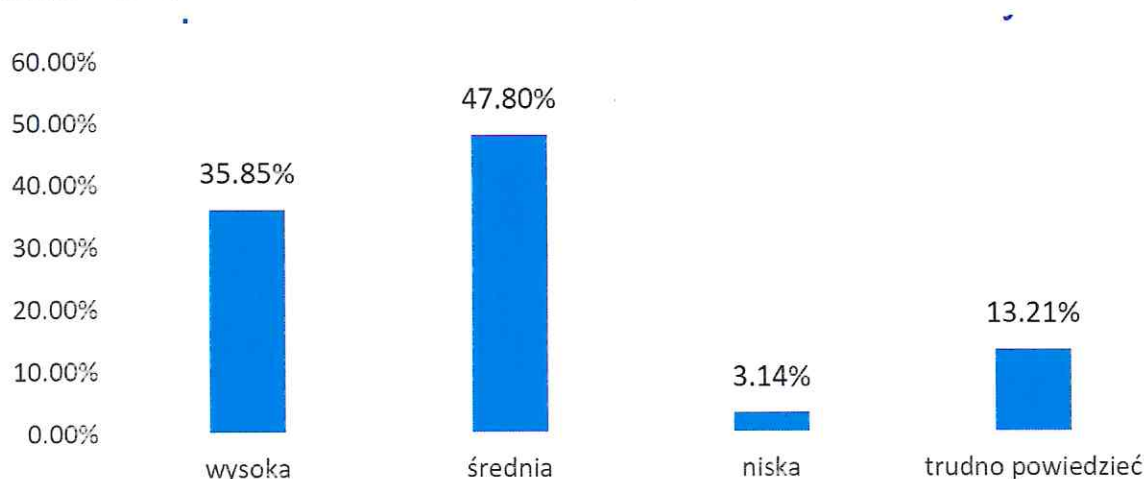
Uzależnienia behawioralne, nazywane również uzależnieniami czynnościowymi lub nałogami behawioralnymi, stanowią stosunkowo nową, ale dynamicznie rozwijającą się kategorię problemów społecznych. W odróżnieniu od uzależnień od substancji psychoaktywnych, przedmiotem uzależnienia nie jest w tym przypadku substancja chemiczna, ale określone zachowanie lub czynność, której wykonywanie wywołuje krótkotrwałą przyjemność, prowadząc jednocześnie do utraty kontroli oraz szeregu negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych. Do najczęściej występujących uzależnień behawioralnych należą: uzależnienie od hazardu, uzależnienie od Internetu i mediów cyfrowych, uzależnienie od gier komputerowych, uzależnienie od zakupów (zakupoholizm), uzależnienie od pracy (pracoholizm), uzależnienie od seksu oraz uzależnienie od ćwiczeń fizycznych/diet (bigoreksja).

Diagnoza uzależnień behawioralnych na poziomie gminy jest szczególnie trudna ze względu na brak jednoznacznych wskaźników instytucjonalnych oraz ograniczoną świadomość społeczną tych problemów. W przeciwieństwie do uzależnień od substancji, które manifestują się w danych policyjnych, medycznych czy socjalnych, uzależnienia behawioralne często pozostają nierozpoznane lub są bagatelizowane zarówno przez osoby nimi dotknięte, jak i przez ich otoczenie.

Z przeprowadzonych badań wynika, że uzależnienia stanowią poważny problem społeczny w Gminie Zelów. 47,80% ocenia skalę zjawiska jako średnią, 35,85% – jako wysoką, tylko 3,14% –

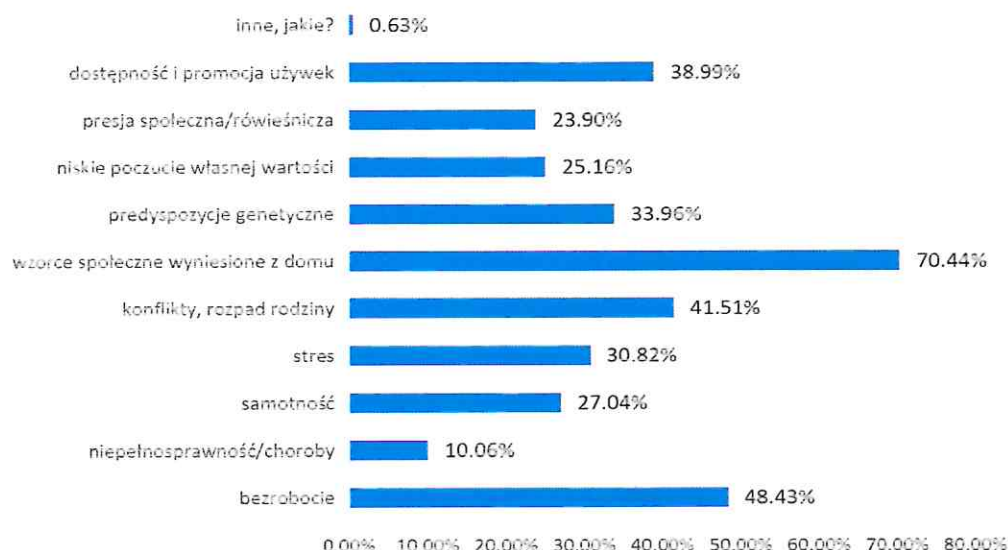
jako niską, a 13,21% ma trudność z jednoznaczną oceną. Wyniki te dowodzą, że ponad 80% respondentów dostrzega obecność problemu uzależnień w swoim otoczeniu.

Jaka jest skala problemu uzależnień na terenie Gminy Żelów?

Najczęściej wskazywanymi przez respondentów przyczynami powstawania uzależnień są: wzorce społeczne wyniesione z domu (70,44%), bezrobocie (48,43%), konflikty i rozpad rodziny (41,51%), dostępność i promocja używek (38,99%), stres (30,82%) oraz predyspozycje genetyczne (33,96%). Nieco rzadziej mieszkańcy wymieniali samotność (27,04%), niskie poczucie własnej wartości (25,16%) czy presję społeczną i rówieśniczą (23,90%). W odpowiedzi „inne, jakie?” napisano: „Problemy”. Zestawienie to wskazuje, że mieszkańcy postrzegają uzależnienia jako efekt połączenia czynników społecznych, rodzinnych i psychologicznych. Wysoki odsetek odpowiedzi dotyczących wzorców rodzinnych i problemów domowych pokazuje, że środowisko wychowawcze ma kluczowe znaczenie w rozwoju zachowań ryzykownych.

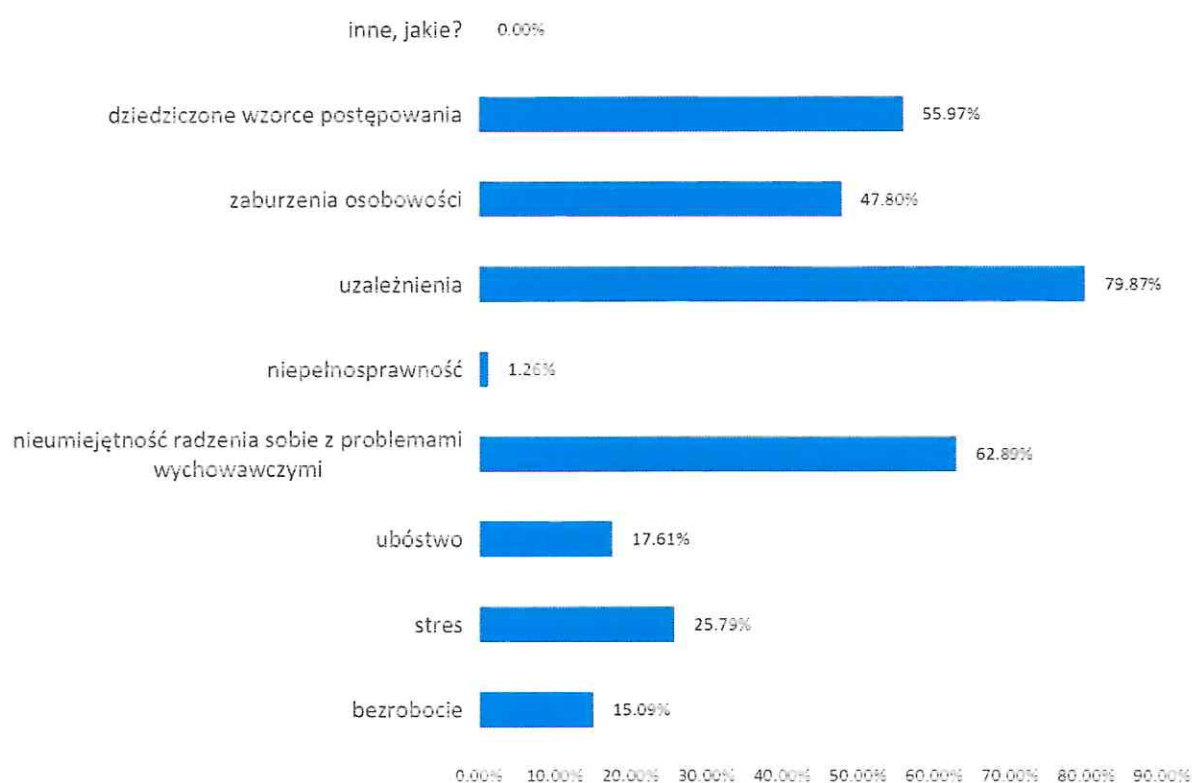
Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny występowania uzależnień?

Zjawisko przemocy domowej w Gminie Żelów jest wyraźnie rozpoznawalne w świadomości społecznej mieszkańców. Ponad 60% respondentów przyznało, że zetknęło się z tym problemem

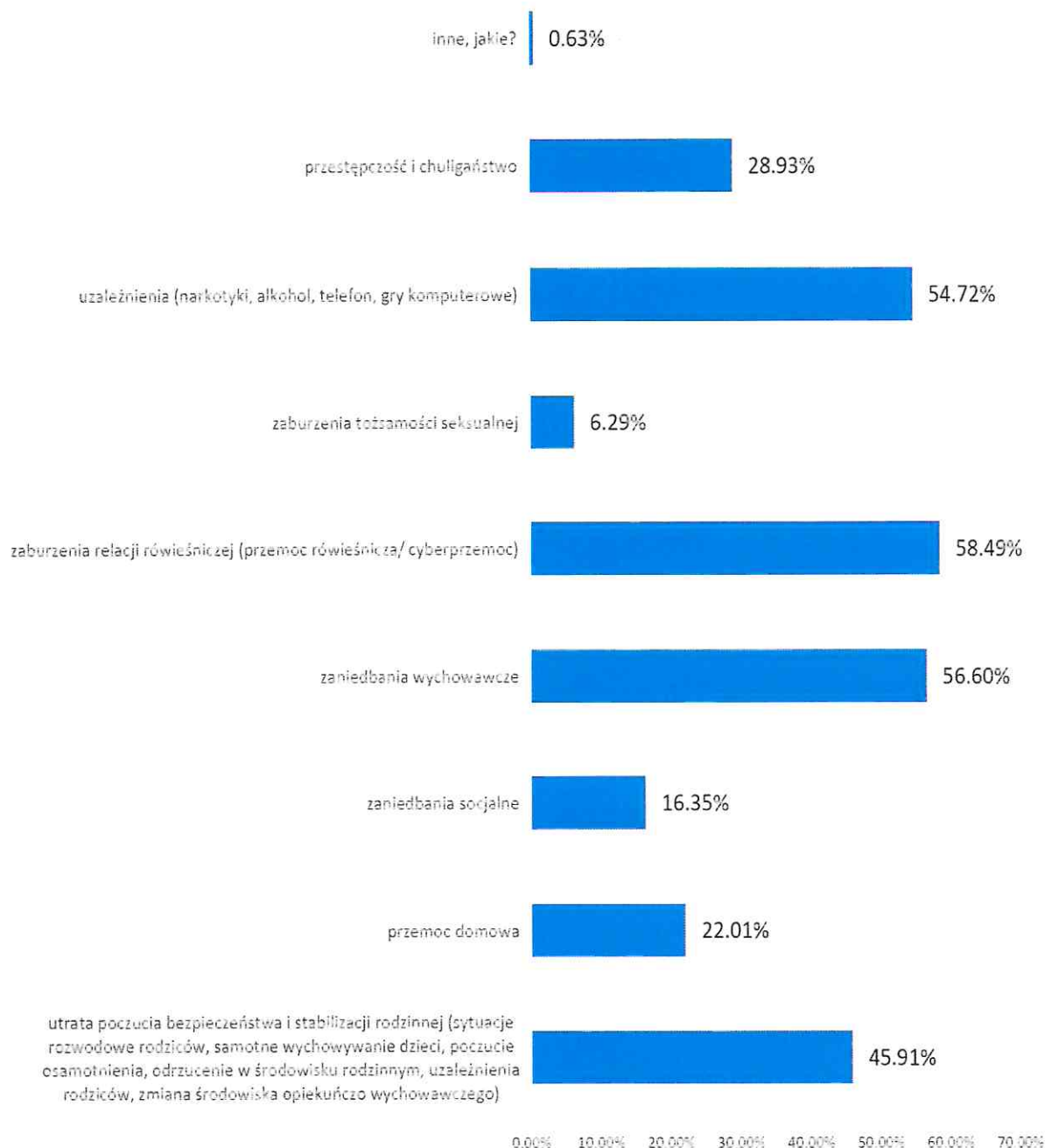
w swoim otoczeniu - 26,42% zna takie przypadki osobiście, a 35,22% słyszało o nich od innych osób. Jedynie 31,45% badanych zadeklarowało, że nie zna takich sytuacji, a 6,92% nie słyszało o nich w ogóle. Z odpowiedzi respondentów wynika, że mieszkańcy Gminy Żelów postrzegają przemoc domową jako zjawisko wynikające głównie z problemów emocjonalnych, rodzinnych i uzależnień. Najczęściej wskazywaną przyczyną była obecność uzależnień (79,87%), co jednoznacznie potwierdza, że nałogi —zwłaszcza alkoholizm — są w opinii społeczności lokalnej najczęstszym czynnikiem sprzyjającym agresji w rodzinach. Na kolejnych miejscach znalazły się: nieumiejętność radzenia sobie z problemami wychowawczymi (62,89%), dziedziczne wzorce postępowania (55,97%) oraz zaburzenia osobowości (47,80%). Nieco rzadziej wskazywano stres (25,79%), ubóstwo (17,61%) i bezrobocie (15,09%).

Jakie są według Pana/i przyczyny przemocy domowej?

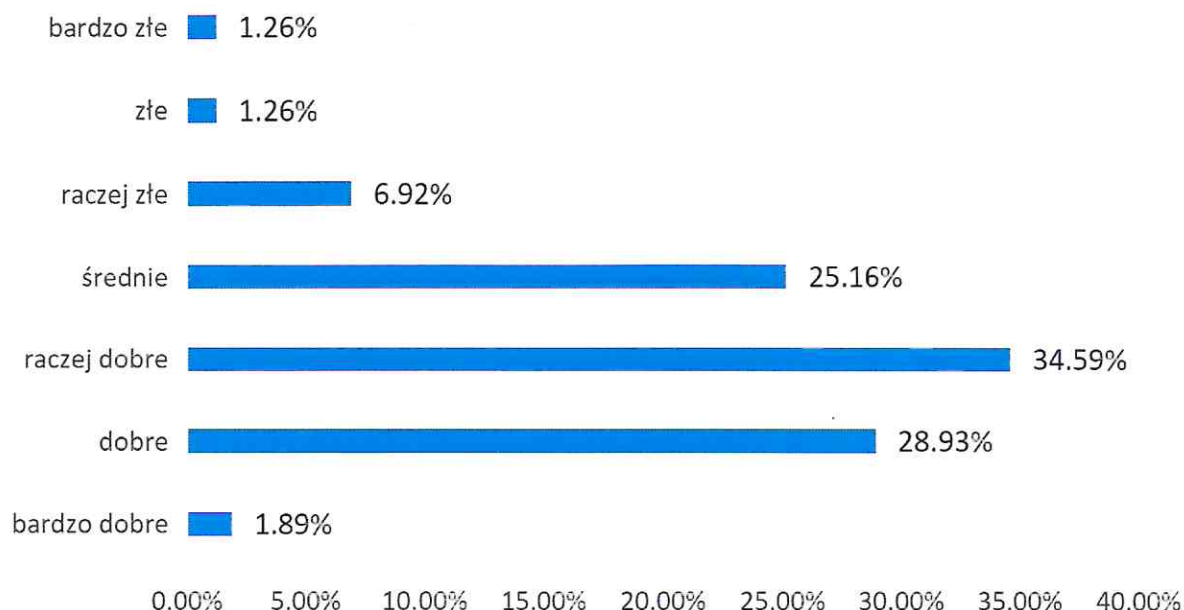

Respondenci dostrzegają szereg problemów społecznych, które dotyczą młode pokolenie. Najczęściej wskazywano na zaburzenia relacji rówieśniczych (58,49%), w tym przemoc rówieśniczą i cyberprzemoc, a także na zaniedbania wychowawcze (56,60%) i uzależnienia (54,72%) – zarówno od substancji psychoaktywnych, jak i od nowych technologii (telefonów, gier komputerowych, Internetu). Kolejnym częstym zjawiskiem była utrata poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji rodzinnej (45,91%), wynikająca z rozwodów rodziców, samotnego wychowywania dzieci czy problemów emocjonalnych w rodzinach. Co czwarty mieszkaniec wskazał na przestępczość i chuligaństwo (28,93%), a 22,01% dostrzega przemoc domową jako zjawisko wpływające bezpośrednio na dzieci.

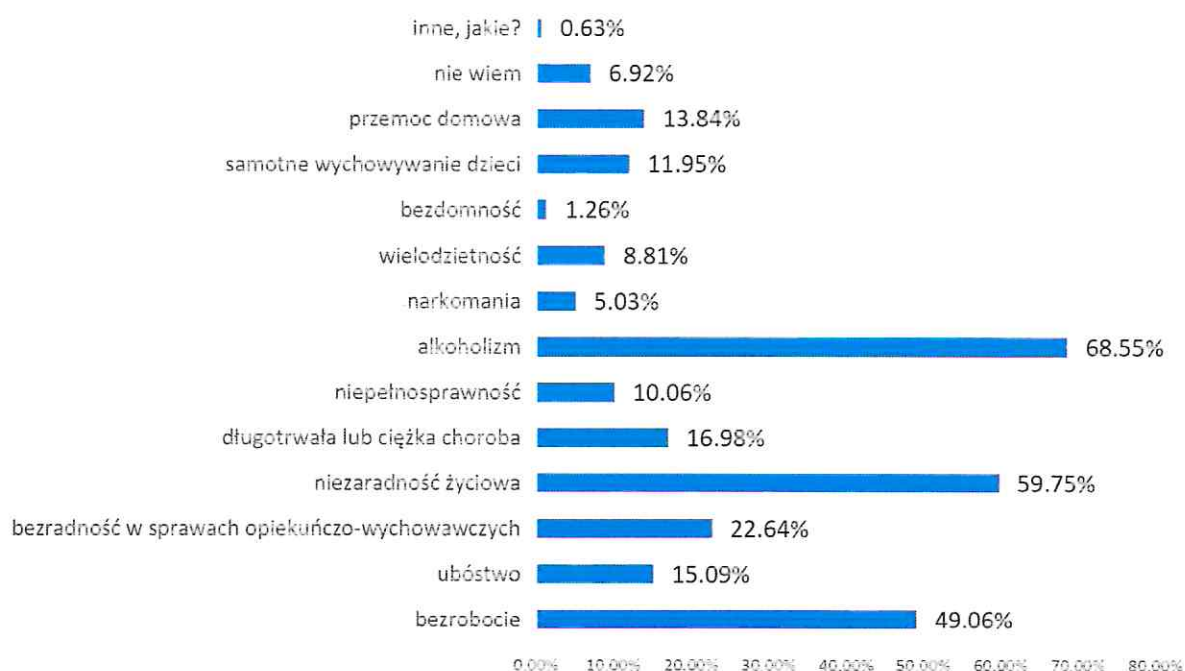
Jakie negatywne zjawiska odnoszące się do dzieci i młodzieży dostrzega Pan/i najczęściej?

Z przeprowadzonych badań wynika, że większość mieszkańców pozytywnie ocenia warunki życia w Gminie Żelów: odpowiedzi „dobre” i „raczej dobre” stanowią łącznie 63,52%, przy 25,16% ocen średnich oraz niskim odsetku ocen negatywnych (6,92% „raczej złe”, po 1,26% „złe” i „bardzo złe”).

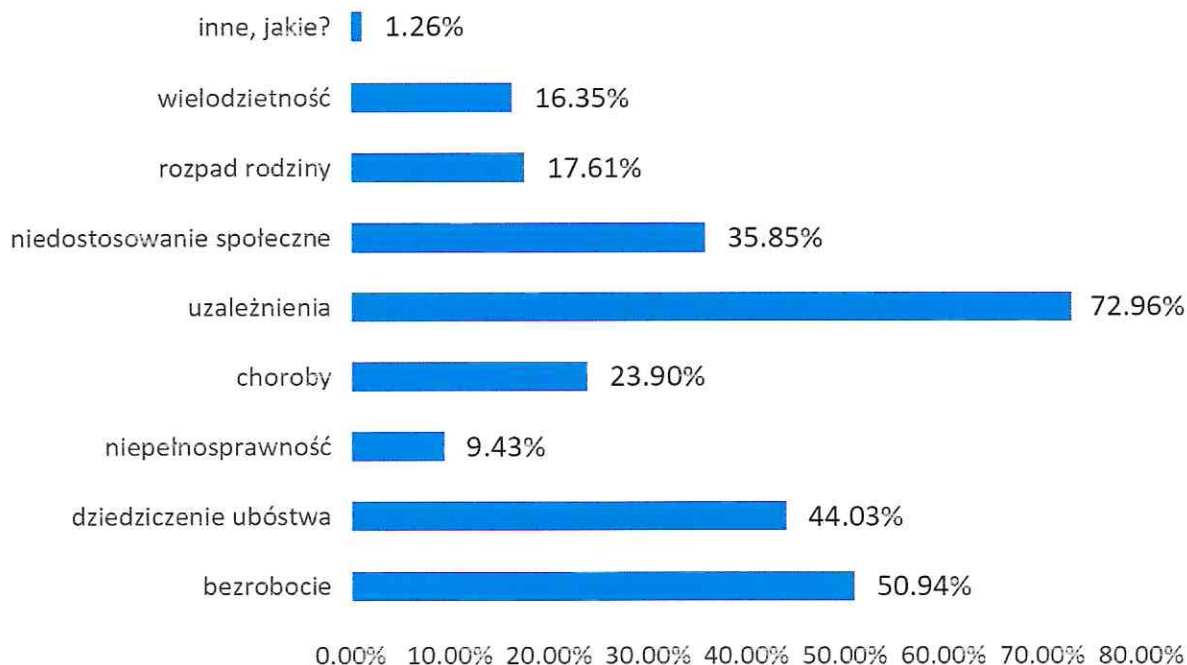
Jak ocenia Pan/i aktualne warunki życia mieszkańców gminy?

Za kluczowe przyczyny trudnych warunków życia badani uznali alkoholizm - 68,55% wskazań oraz niezaradność życiową w 59,75%, a następnie bezrobocie w 49,06% i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 22,64%. Ubóstwo jest zjawiskiem rozpoznawalnym: 44,65% badanych słyszało o rodzinach ubogich, 29,56% zna nieliczne takie rodziny, a 20,13% deklaruje znajomość wielu takich przypadków.

Jakie są według Pana/i główne przyczyny problemów społecznych mieszkańców powodujące trudne warunki życia?

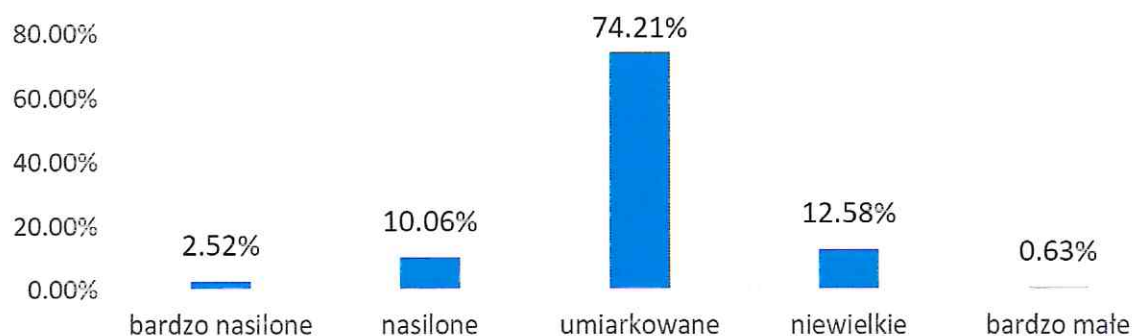
Najczęściej wskazywaną podczas badania przyczyną ubóstwa jest uzależnienie - aż 72,96% respondentów uważa, że to właśnie nałogi (alkoholizm, narkomania, inne formy uzależnień) są głównym źródłem biedy. Wynik ten potwierdza silne przekonanie społeczne, że problemy wynikające z nadużywania substancji psychoaktywnych prowadzą nie tylko do pogorszenia zdrowia i relacji rodzinnych, ale także do utraty pracy, marginalizacji i trwałego wykluczenia społecznego.

Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w ubóstwo?

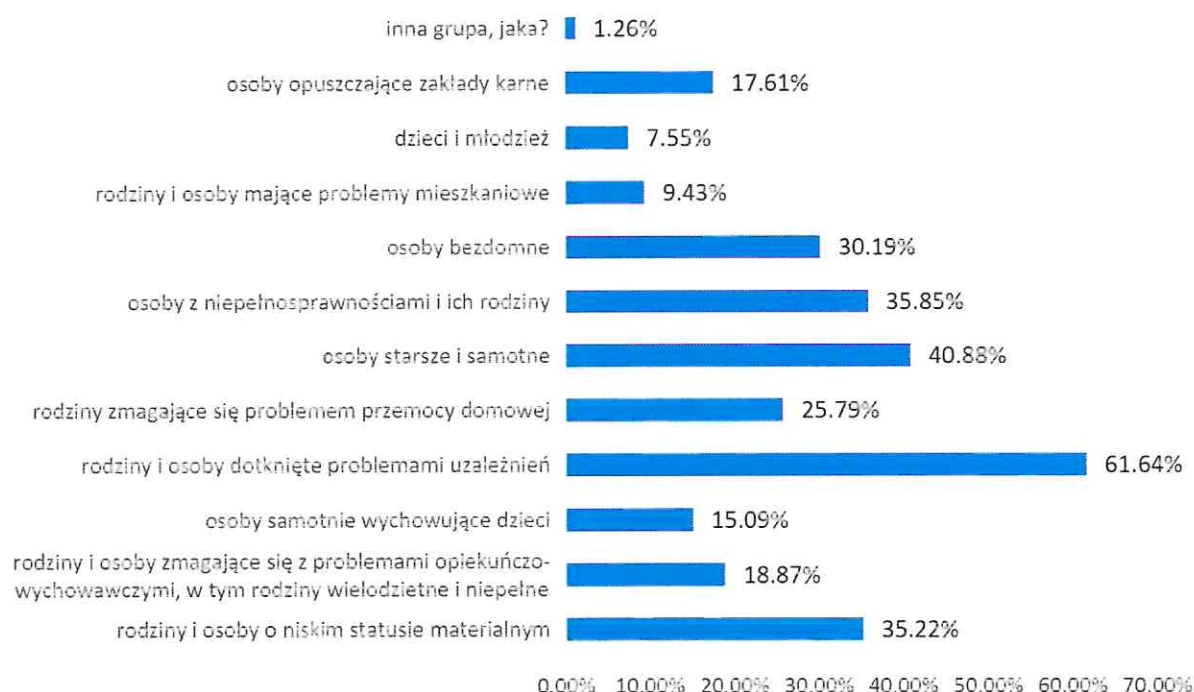
Zjawisko wykluczenia społecznego postrzegane jest przez mieszkańców Gminy Żelów jako umiarkowane. Takiej odpowiedzi udzieliło aż 74,21% respondentów. Oznacza to, że mieszkańcy są świadomi istnienia problemu marginalizacji i nierówności społecznych, ale nie uznają go za bardzo poważny lub powszechny. 12,58% ankietowanych oceniło skalę problemu jako niewielką, natomiast 10,06% – jako nasiloną, a 2,52% – bardzo nasiloną. Załedwie 0,63% uznało, że problem jest bardzo mały.

Jak ocenia Pan/i skalę problemu wykluczenia społecznego w gminie?

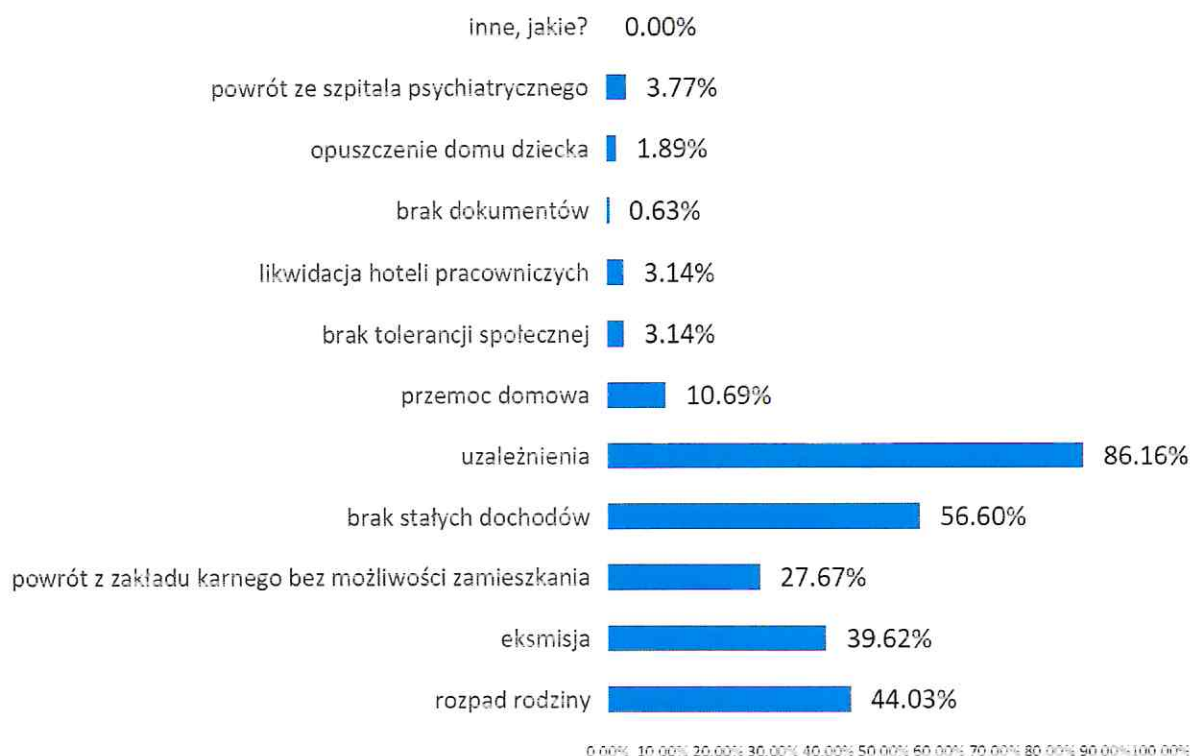
Z przeprowadzonych badań wynika, że problemem wykluczenia społecznego w Gminie Żelów najbardziej zagrożone są rodziny i osoby dotknięte problemami uzależnień (61,64%), osoby starsze i samotne (40,88%), osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny (35,85%), rodziny o niskim statusie materialnym (35,22%), osoby bezdomne (30,19%). Nieco rzadziej respondenci wskazywali rodziny z problemami przemocy domowej (25,79%), rodziny wielodzietne i niepełne (18,87%) oraz osoby opuszczające zakłady karne (17,61%). W pojedynczych przypadkach wymieniano też obcokrajowców, osoby o innej orientacji seksualnej lub nietypowym wyglądzie, a także osoby bez pracy, znajomych i perspektyw (odpowiedzi „inne, jakie?”).

Jakie grupy zdaniem Pana/i są zagrożone wykluczeniem społecznym w gminie?

Większość badanych uważa, że problem bezdomności nie jest w gminie powszechny – takiego zdania jest 52,83% respondentów. Jednak aż 42,77% osób odpowiedziało „nie wiem”, co sugeruje niski poziom wiedzy i świadomości społecznej na temat tego zjawiska. Jedynie 4,40% respondentów uznało, że w gminie jest dużo osób bezdomnych. Zdecydowana większość respondentów wskazała, że główną przyczyną bezdomności są uzależnienia (86,16%). To jednoznacznie pokazuje, że w opinii mieszkańców nałogi stanowią najczęstszy czynnik prowadzący do utraty domu i stabilności życiowej. Kolejne często wymieniane przyczyny to: brak stałych dochodów (56,60%), rozpad rodziny (44,03%), eksmisja (39,62%), powrót z zakładu karnego bez możliwości zamieszkania (27,67%). Znacznie rzadziej wskazywano inne czynniki, takie jak przemoc domowa (10,69%), brak tolerancji społecznej (3,14%), likwidacja hoteli pracowniczych (3,14%), powrót ze szpitala psychiatrycznego (3,77%), czy opuszczenie domu dziecka (1,89%).

Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny popadania w bezdomność?

Problem uzależnień z perspektywy uczniów klas 4 - 6 szkół podstawowych

Eksperymentowanie z alkoholem może być powszechne wśród dzieci i młodzieży, co podkreśla potrzebę skutecznych działań profilaktycznych i edukacyjnych w szkole oraz środowisku społecznym. Odpowiednie wsparcie i edukacja mogą przyczynić się do budowania zdrowych nawyków i świadomego podejścia do konsumpcji alkoholu.

W nawiązaniu do pytania skierowanego do uczniów, które dotyczyło próbowania napojów alkoholowych, wyniki wskazują, że uczniowie najczęściej wybierali odpowiedź „nie” 86,8%, natomiast odpowiedź „tak” została wskazana przez 13,2% badanych uczniów.

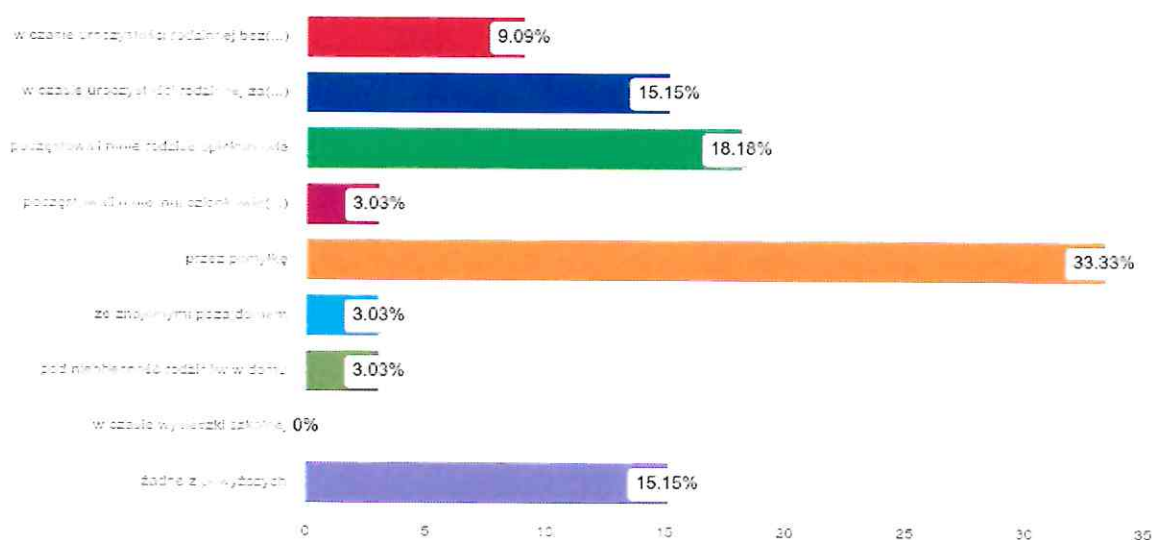
Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek próbować napoje alkoholowe? (dotyczy próbowania/spożywania poniżej 18 roku życia)

Uczniów, którzy przyznali, że spożywali kiedykolwiek alkohol zapytano także, w jakim wieku po raz pierwszy po niego sięgali. Udzielano następujących odpowiedzi: „8 lat lub mniej” (39,39%), „9-10 lat” (33,33%) oraz „11-12 lat lub więcej” (27,27%).

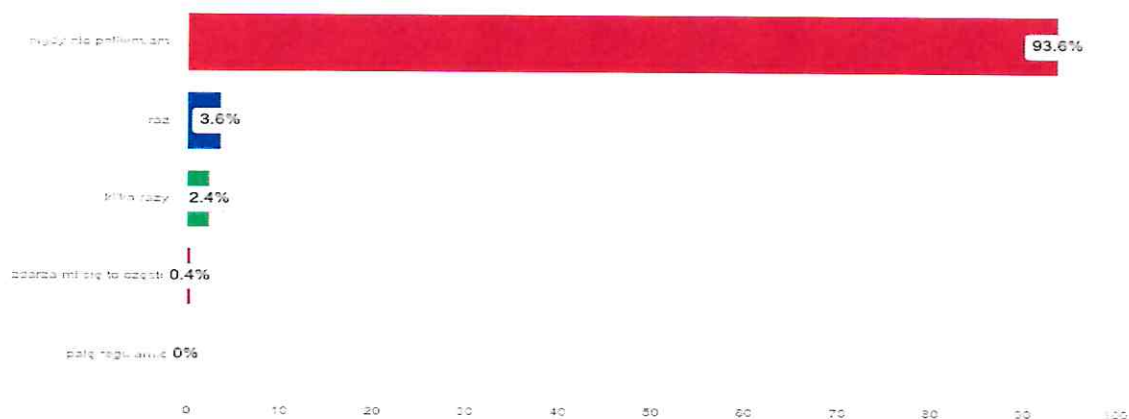
Badanych uczniów zapytano także, w jakich okolicznościach spożyli alkohol po raz pierwszy. Ankietowani najczęściej wskazywali, iż sięgali po alkohol w następujących okolicznościach: „przez pomyłkę” - tę okoliczność wybrało 33,33% uczniów oraz „poczęstowali mnie rodzice/opiekunowie” – odpowiedź została wybrana przez 18,18% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „w czasie uroczystości rodzinnej za zgodą dorosłych” lub „żadne z powyższych” - po 15,15% badanych, „w czasie uroczystości rodzinnej bez wiedzy dorosłych” - 9,09% uczniów, „poczęstowali mnie inni członkowie rodziny”, „ze znajomymi poza domem” bądź „pod nieobecność rodziców w domu” - po 3,03% osób.

W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

Uczniów poproszono o wskazanie ile razy w życiu (jeśli kiedykolwiek) palili papierosy. Odpowiedź „nigdy nie paliłem/am” była wskazywana najczęściej - została wybierana przez 93,6% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „raz” - 3,6% osób, „kilka razy” - 2,4% osób oraz „zdarza mi się to często” - 0,4% osób. Największa grupa uczniów nigdy nie próbowała palić papierosów.

Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

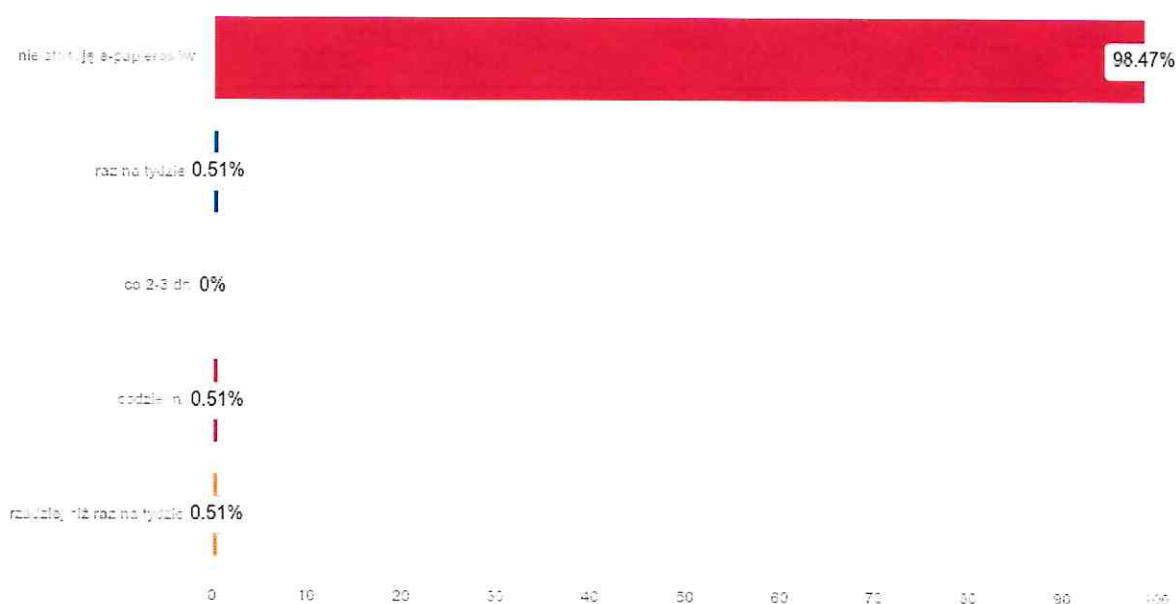
Uczniów, którzy przyznali, że palili kiedykolwiek papierosy zapytano także w jakim wieku po raz pierwszy po nie sięgnęli. Udzielano następujących odpowiedzi: „11-12 lat lub więcej” (50%), „9-10 lat” (37,5%) oraz „8 lat lub mniej” (12,5%).

Badanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są e-papierosy. Większość uczniów zdaje się być świadoma ich istnienia, co może być wynikiem powszechnej dostępności informacji na ten temat (78,8% odpowiedź - „tak”), jednak 21,2% uczniów zadeklarowało, że nie wie, czym są e-papierosy (21,2% odpowiedź - „nie”).

W odpowiedzi na pytanie: „Czy osoby w Twoim wieku palą e-papierosy?” większość uczniów wskazała odpowiedź „nie wiem” - 48,98% uczniów, rzadziej wskazywano na odpowiedzi: „nie” - 30,1% osób oraz „tak” - 20,92% badanych uczniów.

Następnie ankietowanych uczniów zapytano ile razy w życiu, jeśli w ogóle, zdarzyło im się zapalić e-papierosa. Udzielano następujących odpowiedzi: „nie stosuję e-papierosów” - 98,47%, „raz na tydzień”, „codziennie” lub „rzadziej niż raz na tydzień” - po 0,51%.

Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować e- papierosy?

Na pytanie: „Czy uważasz, że używanie e-papierosów jest bezpieczniejsze od tradycyjnych papierosów”, uczniowie udzielali następujących odpowiedzi: „trudno powiedzieć” - 41,33%, „raczej tak” - 19,39%, „zdecydowanie nie” - 18,37%, „raczej nie” - 16,84% oraz „zdecydowanie tak” - 4,08%.

Uczniów zapytano też, czy w ich opinii e-papierosy są uzależniające bardziej niż papierosy tradycyjne. Większość uczniów uważa, że e-papierosy są „tak, tak samo uzależniające, jak papierosy tradycyjne” - 66,84%. Rzadziej wskazywano odpowiedzi: „nie wiem” - 21,43%, „tak, ale w mniejszym stopniu niż papierosy tradycyjne” - 10,71% oraz „nie” - 1,02%.

Badanych uczniów zapytano, czy kiedykolwiek spożywali narkotyki lub dopalacze. Odpowiedzi uczniów wskazują, że wszyscy respondenci (100%) nie próbowali zażywać narkotyków lub dopalaczy. W kwestii szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia większość uczniów (85,2% - „zdecydowanie tak”, 8,8% - „raczej tak”) uważa, że zażywanie narkotyków

lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Jedynie niewielki odsetek uczniów twierdzi, że te substancje nie są szkodliwe dla zdrowia lub trudno jest im określić swoje stanowisko w tej kwestii (3,6% - „trudno powiedzieć”, 1,6% - „zdecydowanie nie”, 0,8%- „raczej nie”).

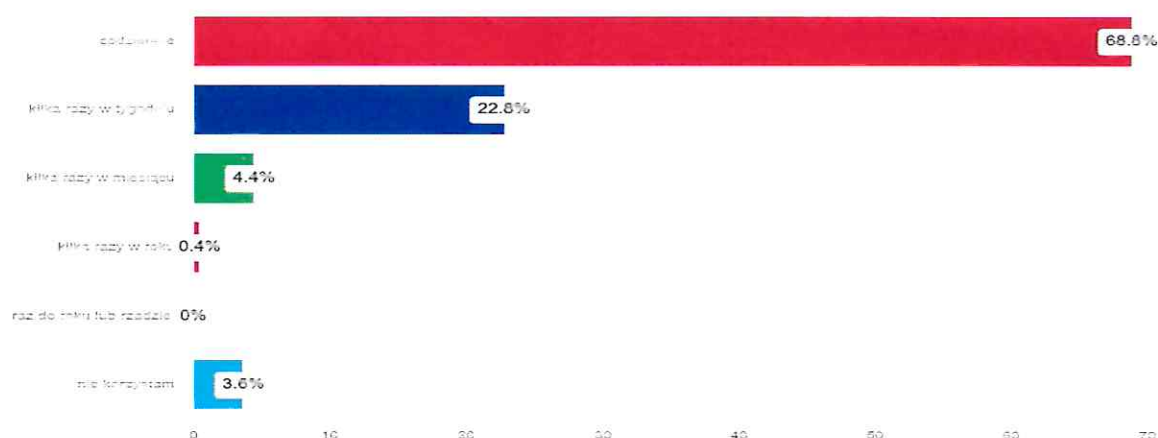
Czy uważasz, że zażywanie narkotyków/dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

Uczniów zapytano, czy mają świadomość, czym są uzależnienia behawioralne. Anketowani najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 95,6% respondentów, natomiast odpowiedź „tak” została wskazana przez 4,4% badanych uczniów.

Następnie uczniów poproszono o wskazanie jak często korzystają z urządzeń elektronicznych. Wyniki badania wskazują, że anketowani bardzo często korzystają z urządzeń elektronicznych. Aż 68,8% respondentów przyznało, że używa tego rodzaju sprzętu codziennie. Pozostali uczniowie wskazują na odpowiedzi: „kilka razy w tygodniu” - 22,8%, „kilka razy w miesiącu” - 4,4% osób, „nie korzystam” - 3,6% ankietowanych, „kilka razy w roku” - 0,4% uczniów.

Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych, takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier, smart tv, itp.?

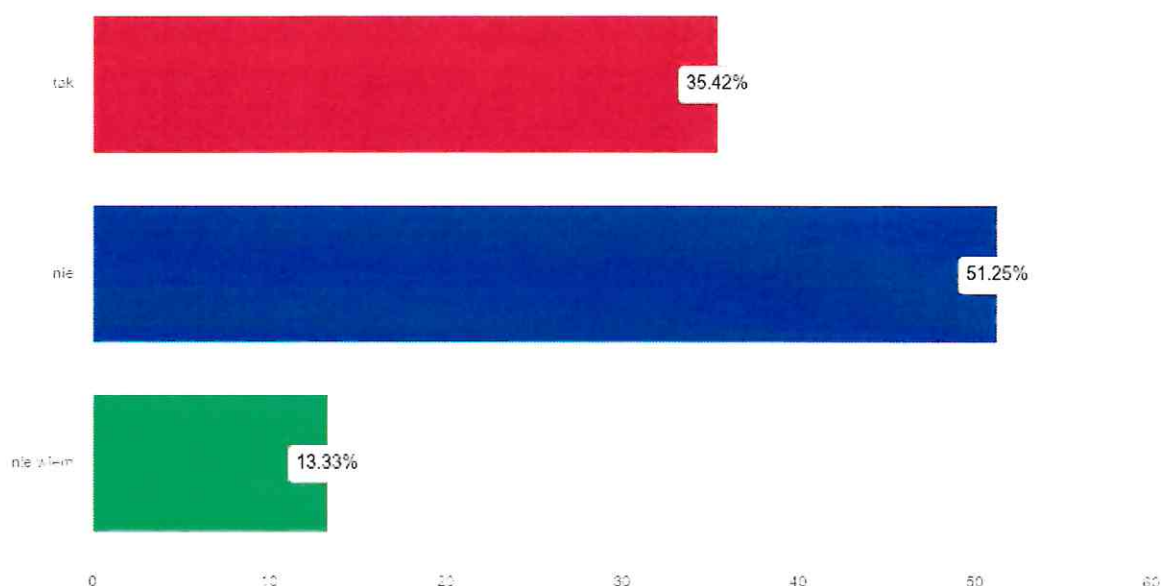

Dodatkowo uczniów poproszono o wskazanie, ile czasu poświęcają każdego dnia na korzystanie z nowych mediów. Odpowiedź „1-3 godz.” była wskazywana najczęściej - została wybierana przez 45,35% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „3-6 godz.” - 29,07%

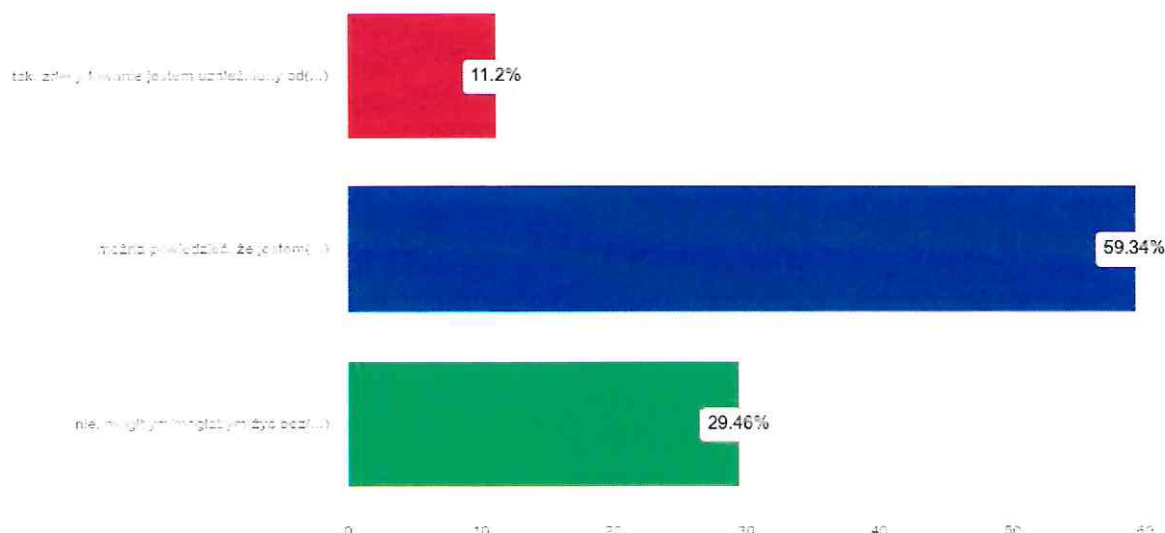
próby „6-10 godz.” - 13,37% osób, „do 1 godz.” lub „powyżej 10 godz.” - po 5,81% uczniów oraz „nie korzystam z Internetu” - 0,58% osób. Głównym powodem skłaniającym ankietowanych uczniów do korzystania z nowych mediów jest: „kontakt ze znajomymi” - takiej odpowiedzi udzieliło 67,5% osób. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na: „granie w gry online” - 62,5%, „słuchanie muzyki” - 60%, „oglądanie filmów, seriali, programów i kanałów np. na YouTube” - 55%, „social media (Facebook, X, Instagram, TikTok itp.)” - 47,08%, „z nudów” - 45,83%, „nauka” - 40,42%, „poszerzanie swojej wiedzy, hobby itp.” - 27,08%, „robienie zakupów” - 17,08%, „poznawanie nowych osób” - 9,58% oraz „prowadzenie bloga lub własnej strony” - 3,33%.

Blokady rodzicielskie są narzędziem, które ma na celu ochronę dzieci i młodzież przed treściami nieodpowiednimi dla ich wieku i kontrolę czasu spędzanego online. Wprowadzenie tych zabezpieczeń może być ważne dla bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie. W tym kontekście ankietowani uczniowie zostali zapytani o to, czy na ich urządzeniach, którymi łączą się z Internetem jest zainstalowane takie zabezpieczenie. Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 51,25% badanych osób. Następnie badani wskazywali w kolejności odpowiedzi: „tak” - 35,42% badanych uczniów, a także „nie wiem” - 13,33% respondentów.

Czy na urządzeniu (telefon komórkowy, komputer, tablet itp.) z którego łączysz się z Internetem jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”?

Uczniom zadano także pytanie, czy uważają siebie jako osoby uzależnione od telefonu komórkowego. Ankietowani najczęściej zaznaczali odpowiedź „można powiedzieć, że jestem uzależniony od telefonu komórkowego, gdyż trudno byłoby mi funkcjonować bez niego” - wybrało ją 59,34%. Następnie wskazywano na odpowiedzi: „nie, mógłbym/mogłabym żyć bez telefonu komórkowego” - 29,46% badanych uczniów, a także „tak, zdecydowanie jestem uzależniony od telefonu komórkowego” - 11,2% ankietowanych uczniów.

Czy uważasz siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

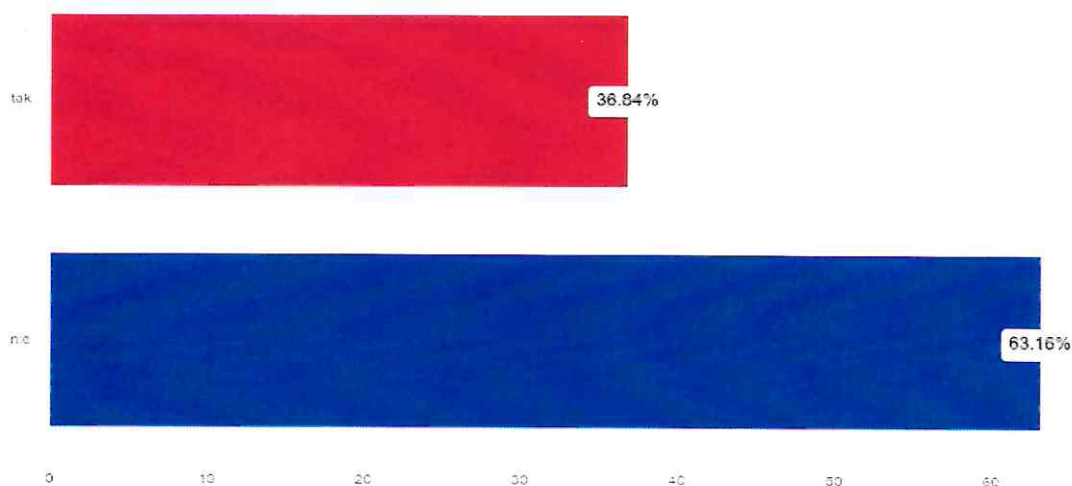
Uczniowie w sytuacji problemu związanego z substancjami odurzającymi zwróciliby się z prośbą o pomoc najczęściej do: „rodziców / opiekunów” - 59,2% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „nie wiem” - 28,8% osób, „pedagoga szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty” - 19,2% badanych, „nauczycieli” - 17,2% badanych uczniów, „innych członków rodziny” - 15,6% ankietowanych, „przyjaciół / kolegów / koleżanek” - 14% badanych, „Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych” - 12,4% badanych uczniów, „Policji” - 11,2% uczniów, „dziadków” - 10% respondentów, „radził(a)bym sobie sam/a” lub „instytucji powołanych do tego by pomagać (Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Usług Społecznych, Urząd Miasta / Gminy, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny itp.)” - po 9,6% ankietowanych, „instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.)” - 4,8% badanych oraz „szukał(a)bym pomocy w Internecie” - 2,8% osób.

Następnie uczniów poproszono o wskazanie zajęć profilaktycznych, których ich zdaniem brakuje w szkole. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie brakuje żadnych” - takiej odpowiedzi udzieliło 58,4% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą” - 19,6%, „pogadanki z wychowawcą ” 17,6%, „zajęcia z przedstawicielem Policji” oraz „zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych” - po 12,4%, a także 9,6% badanych wybrało odpowiedź „spektakl lub musical profilaktyczny”.

Problem uzależnień z perspektywy uczniów klas 7 - 8 szkół podstawowych oraz szkół ponadpodstawowych

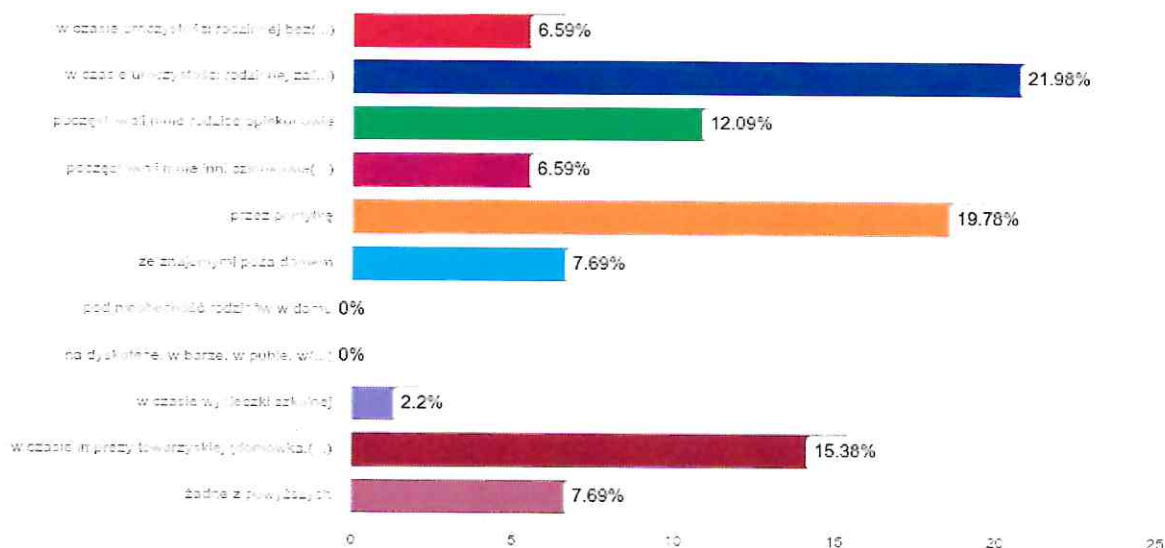
W nawiązaniu do pytania skierowanego do uczniów, dotyczącego próbowania napojów alkoholowych, wyniki wskazują, że uczniowie najczęściej wybierali odpowiedź „nie” 63,16%, natomiast odpowiedź „tak” została wskazana przez 36,84% badanych uczniów.

Czy zdarzyło Ci się kiedykolwiek próbować napoje alkoholowe?

Uczniów zapytano w jakim wieku po raz pierwszy sięgali po alkohol. Udzielano następujących odpowiedzi: „10 lat i mniej ” (29,67%), „13-14 lat” (25,27%), „15-16 lat” (18,68%) oraz „11-12 lat” (17,58%). Najmniej ankietowanych wskazało odpowiedź „17-18 lat”, tj. (8,79%). Badanych uczniów zapytano także, w jakich okolicznościach spożyli alkohol po raz pierwszy. Ankietowani najczęściej wskazywali, iż sięgali po alkohol w następujących okolicznościach: „w czasie uroczystości rodzinnej za zgodą dorosłych” - tę okoliczność wybrało 21,98% uczniów oraz „przez pomyłkę” – została wybrana przez 19,78% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „w czasie imprezy towarzyskiej (domówka, urodziny, sylwester, grill itp.)” - 15,38% osób „poczęstowali mnie rodzice/opiekunowie” - 12,09% badanych, „ze znajomymi poza domem” lub „żadne z powyższych” – po 7,69% badanych uczniów, „w czasie uroczystości rodzinnej bez wiedzy dorosłych” oraz „poczęstowali mnie inni członkowie rodziny” - po 6,59% osób.

W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

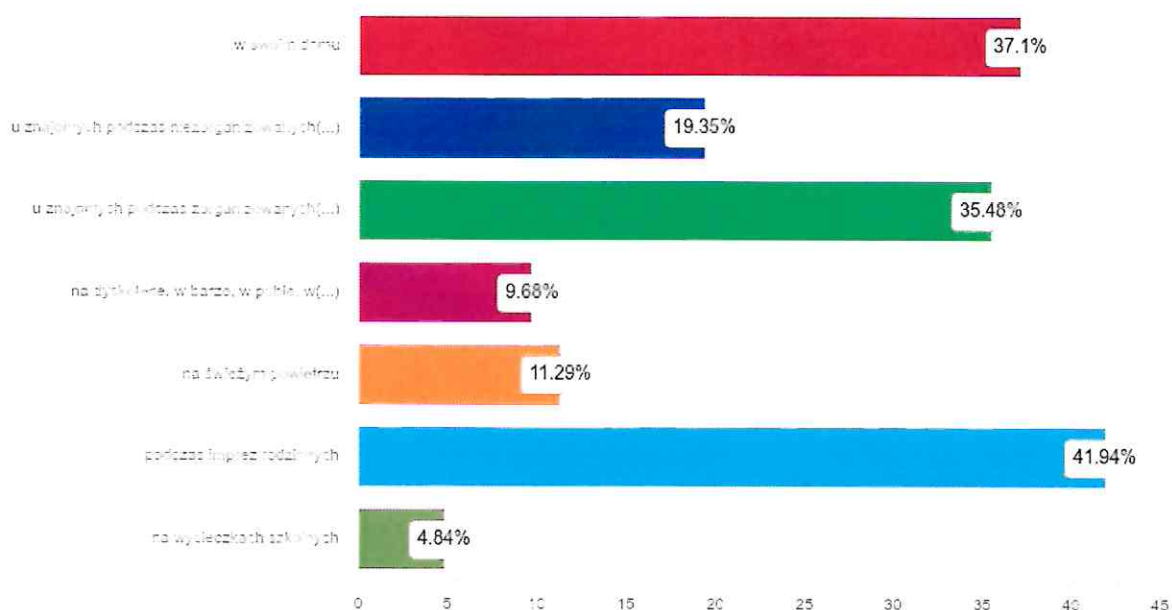

W nawiązaniu do pytania dotyczącego ostatniego spożycia alkoholu przez uczniów, którzy piją alkohol, największy odsetek z nich (35,16%) wybrał odpowiedź „w ostatnim roku (w czasie 12 miesięcy przed badaniem)”. Z kolei 32,97% uczniów przyznało się do spożycia alkoholu, „w ostatnim miesiącu (w czasie 30 dni przed badaniem)”, natomiast 31,87% uczestników ankiety wybrało odpowiedź „ponad rok temu (więcej niż 12 miesięcy przed badaniem)”. Te wyniki sugerują, że spożycie alkoholu wśród badanej grupy uczniów nie jest rzadkie, co podkreśla znaczenie działań edukacyjnych i profilaktycznych w kontekście konsumpcji alkoholu wśród młodzieży. Natomiast w nawiązaniu do pytania o bardzo mocne upicie się alkoholem w ciągu ostatniego miesiąca przez uczniów, którzy przyznali, iż spożywali kiedykolwiek alkohol, 23,33% z nich potwierdziło, że doświadczyli takiej sytuacji. Jednak większość uczniów (76,67%) zadeklarowała, że nie miała takiego doświadczenia w ciągu ostatnich 30 dni.

Uczniowie, którzy piją alkohol, najczęściej wybierają „piwo / cydr” - takiej odpowiedzi udzieliło 61,29% osób. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali na: „wódkę” - 37,1% uczniów, „wino / szampan” lub „alkohol domowej roboty” - po 27,42% uczniów oraz „whisky / rum / gin / drinki z mocnymi alkoholami i inne mocne alkohole” - 22,58% . Najmniej spośród respondentów tj. 17,74% - odpowiedziało „nalewki / likiery”.

Odnosnie pytania o miejsca spożywania alkoholu wśród uczniów, wyniki wskazują, że badani najczęściej piją alkohol w następujących miejscach: „podczas imprez rodzinnych” - 41,94%, „w swoim domu” - 37,1%, a także „u znajomych podczas zorganizowanych spotkań (domówki, urodziny, sylwester itp.)” - 35,48%. Rzadziej uczniowie spożywają alkohol „u znajomych podczas niezorganizowanych spotkań (wspólne rozmowy, granie w gry itp.)” - 19,35% , „na świeżym powietrzu” - 11,29% , „na dyskotecie, w barze, w pubie, w kawiarni, w restauracji” - 9,68% oraz „na wycieczkach szkolnych” - 4,84%.

Gdzie pijesz alkohol najczęściej?

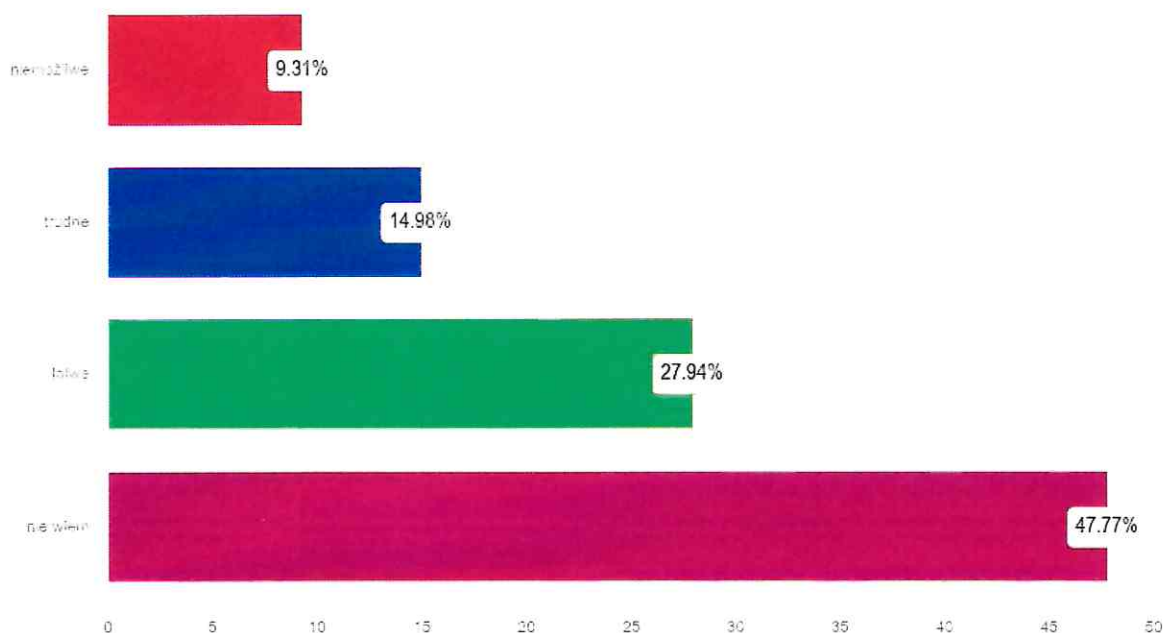
Analizując spożywanie alkoholu w samotności, można zauważyć, iż uczniowie najczęściej wskazywali odpowiedź „nigdy” - wybrało ją 62,9% uczniów. Druga w kolejności odpowiedź „rzadko” została wskazana przez 24,19% badanych. Natomiast odpowiedź „często” zaznaczyło

8,06% ankietowanych, a najrzadziej uczniowie wybierali odpowiedź „zawsze lub praktycznie zawsze”, zaznaczyło ją 4,84% osób.

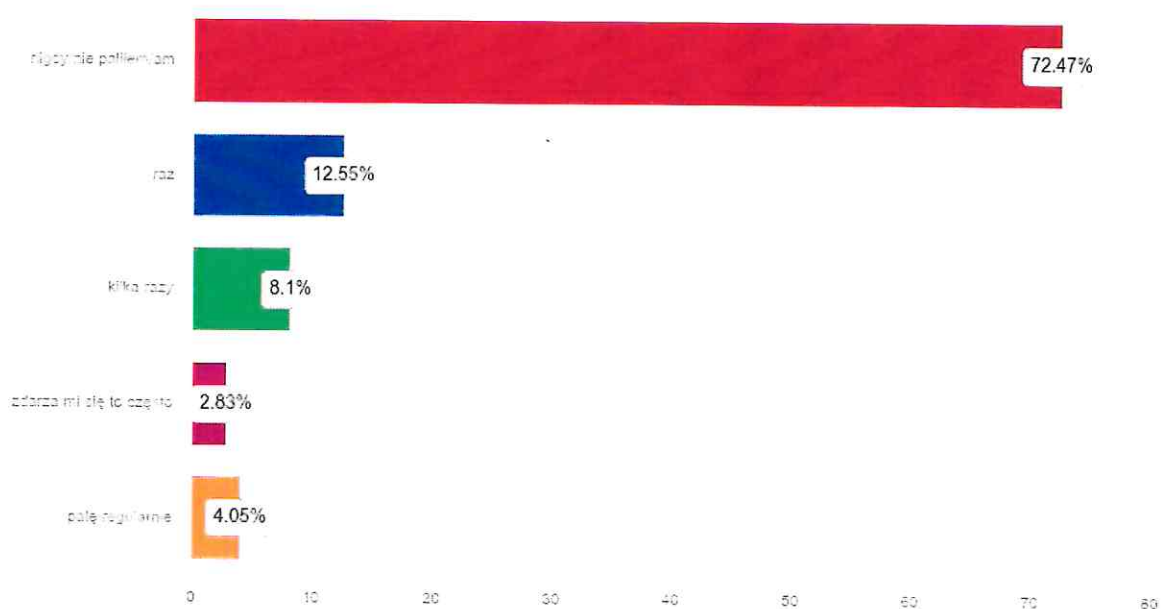
W ciągu ostatnich 12 miesięcy, większość uczniów (90,32%) deklaruje, że nie doświadczyła żadnych problemów związanych z piciem alkoholu. Niemniej jednak, odpowiedzi: „poważne problemy z rodzicami” - 11,29%, „poważne problemy z przyjaciółmi” - 9,68%, „niechciany lub przypadkowy kontakt fizyczny ” - 6,45%, „problemy w szkole, problemy z nauką lub zajęciami pozaszkolnymi” lub „Inne odpowiedzi” - po 4,84% uczniów oraz „zniszczenie, zgubienie lub kradzież cennej rzeczy” - 3,23% badanych respondentów wskazują na różne problemy, których doświadczyli.

Przyglądając się dostępności alkoholu dla osób nieletnich zauważyć można, iż uczniowie najczęściej wskazywali następującą odpowiedź „nie wiem” - wybrało ją 47,77% uczniów. Druga w kolejności odpowiedź „łatwe” została wskazana przez 27,94%. Natomiast odpowiedź „trudne” zaznaczyło 14,98% respondentów. Najrzadziej uczniowie wskazywali odpowiedź „niemożliwe”, zaznaczyło ją 9,31% osób.

Gdyby osoba niepełnoletnia chciała zdobyć alkohol w Twojej miejscowości, jak trudne by to było?

Uczniów poproszono o wskazanie ile razy w życiu (jeśli kiedykolwiek) palili papierosy. Odpowiedź „nigdy nie paliłem/am” była wskazywana najczęściej - została wybierana przez 72,47% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „raz” - 12,55% osób, „kilka razy” - 8,1% osób oraz „palę regularnie” - 4,05% osób, a także „zdarza mi się to często” - 2,83% badanych.

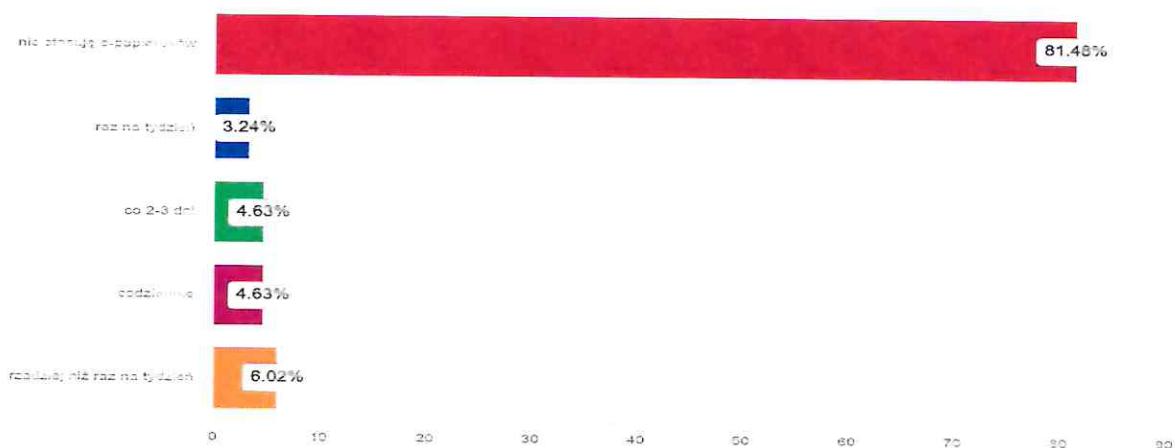
Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

Uczniów zapytano także w jakim wieku po raz pierwszy sięgnęli po papierosy. Udzielano następujących odpowiedzi: „13-14 lat” (33,33%), „10 lat i mniej ” (25,76%) oraz „15-16 lat” (13,64%). Najmniej ankietowanych wskazało odpowiedź „17-18 lat”, tj. (1,52%).

Badanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są e-papierosy. Większość uczniów zdaje się być świadoma ich istnienia, co może być wynikiem powszechnej dostępności informacji na ten temat (87,45% odpowiedź - „tak”), jednak 12,55% uczniów zadeklarowało, że nie wie, czym są e-papierosy (12,55% odpowiedź - „nie”).

W odpowiedzi na pytanie: „Czy osoby w Twoim wieku palą e-papierosy?” większość uczniów wskazała odpowiedź „tak” - 67,13% uczniów, rzadziej wskazywano na odpowiedzi: „nie wiem” - 24,54% osób oraz „nie” - 8,33% badanych uczniów.

Następnie ankietowanych uczniów zapytano ile razy w życiu, jeśli w ogóle, zdarzyło im się je zapalić. Udzielano następujących odpowiedzi: „nie stosuję e-papierosów” - 81,48%, „rzadziej niż raz na tydzień” - 6,02%, „co 2-3 dni” lub „codziennie” - po 4,63% oraz „raz na tydzień” - 3,24%.

Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować e-papierosy?

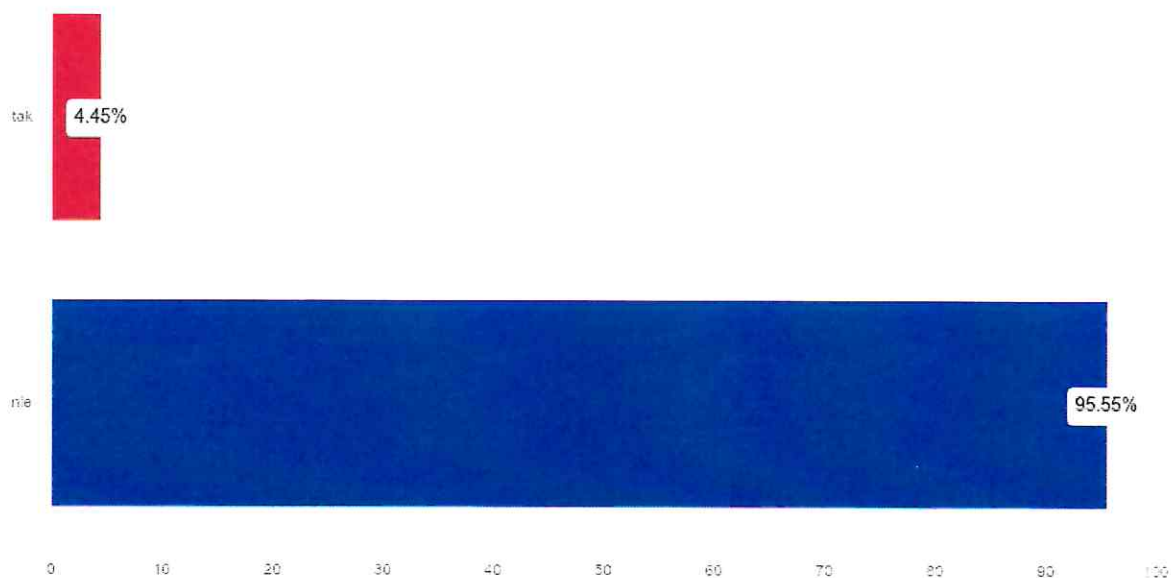
Wśród powodów sięgania po e-papierosy uczniowie wskazywali następujące odpowiedzi: „chciałem/am spróbować czegoś nowego” - 50% uczniów, „żadne z powyższych” - 42,5% osób, „chciałem/am zerwać z nałogiem palenia papierosów tradycyjnych”, „chciałem/am sprawdzić czym e-papieros różni się od papierosów tradycyjnych”, a także „chciałem/am spróbować bezpieczniejszej alternatywy dla papierosów tradycyjnych” - po 2,5% badanych osób.

Następnie na pytanie: „Czy uważasz, że używanie e-papierosów jest bezpieczniejsze od tradycyjnych papierosów”, uczniowie udzielali następujących odpowiedzi: „trudno powiedzieć” - 38,43%, „raczej nie” - 23,15%, „zdecydowanie nie” - 16,2%, „raczej tak” - 13,89% oraz „zdecydowanie tak” - 8,33%.

Uczniów zapytano, czy w ich opinii e-papierosy są uzależniające bardziej niż papierosy tradycyjne. Większość uczniów uważa, że e-papierosy są „tak, tak samo jak papierosy tradycyjne” - 66,67%. Rzadziej wskazywano odpowiedzi: „nie wiem” - 18,52%, „tak, ale w mniejszym stopniu niż papierosy tradycyjne” - 8,8% oraz „nie” - 6,02%.

W kontekście uzależnień od środków psychoaktywnych, badanych uczniów zapytano, czy kiedykolwiek spożywali narkotyki lub dopalacze. Odpowiedzi uczniów wskazują, że zdecydowana większość respondentów (95,55%) nie próbowała zażywać narkotyków lub dopalaczy, podczas gdy 4,45% zadeklarowało, że miało doświadczenie z tymi substancjami.

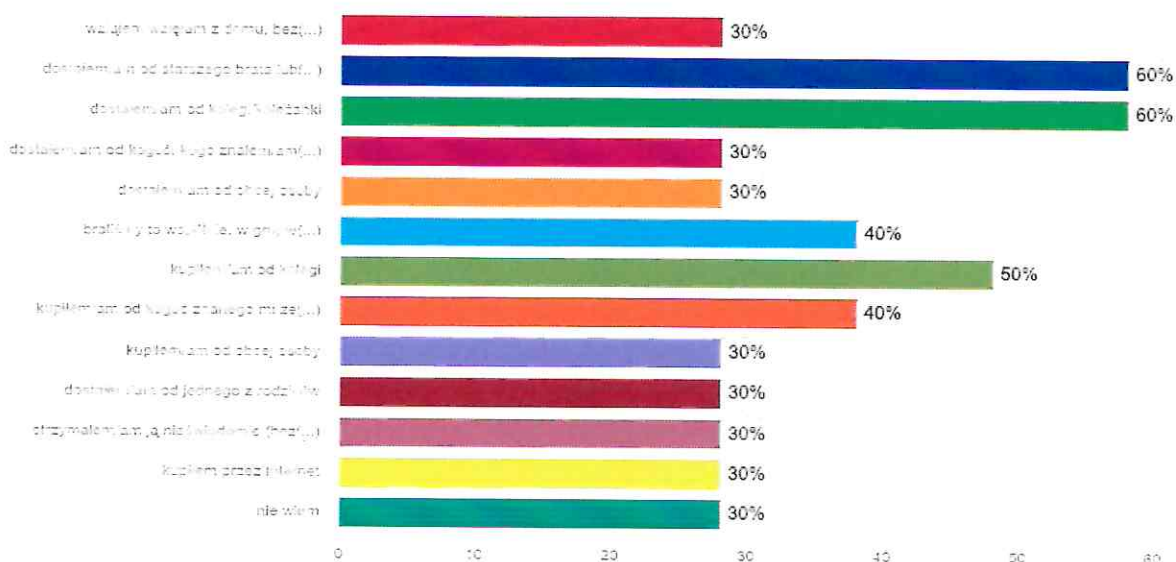
Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

Uczniów zapytano także w jakim wieku po raz pierwszy zażyli środki psychoaktywne. Udzielano następujących odpowiedzi: „10 lat i mniej ” (70%), „11-12 lat” oraz „15-16 lat” (po 10%). Uczniowie, którzy mieli kontakt z środkami psychoaktywnymi najczęściej sięgali po: „marihuana lub haszysz” - takiej odpowiedzi udzieliło 70% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „amfetamina” lub „leki (uspokajające, nasenne, przeciwbólowe itp.)” - po 50%, „inne formy konopi”, „dopalacze” bądź „ekstazy” – po 40%, „grzyby halucynogenne”, „kokaina / crack”, „heroina”, „Polska heroina tzw. „kompot””, „sterydy 142 anaboliczne”, „substancje wziewne (kleje, rozpuszczalniki, farby itp.)” oraz „LSD i inne halucynogenne” – po 30%. Badani wskazywali, iż zdobyli te substancje najczęściej w następujący sposób: „dostałem/am

od kolegi/koleżanki” lub „dostałem/am od starszego brata lub siostry” - takiej odpowiedzi udzieliło po 60% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „kupiłem/am od kolegi” - 50% badanych uczniów, „braliśmy to wspólnie, w grupie przyjaciół” oraz „kupiłem/am od kogoś znanego mi ze słyszenia, ale nie osobiście” - po 40%, „wziąłem/wzięłam z domu, bez pozwolenia rodziców”, 143 „dostałem/am od kogoś, kogo znałem/am ze słyszenia, ale nie osobiście”, „dostałem/am od obcej osoby”, „kupiłem/am od obcej osoby”, „dostałem/am od jednego z rodziców”, „otrzymałem/am ją nieświadomie (bez mojej zgody)”, „kupiłem przez Internet”, a także „nie wiem” po 30% osób.

Skąd wziąłeś/wzięłaś tę substancję?

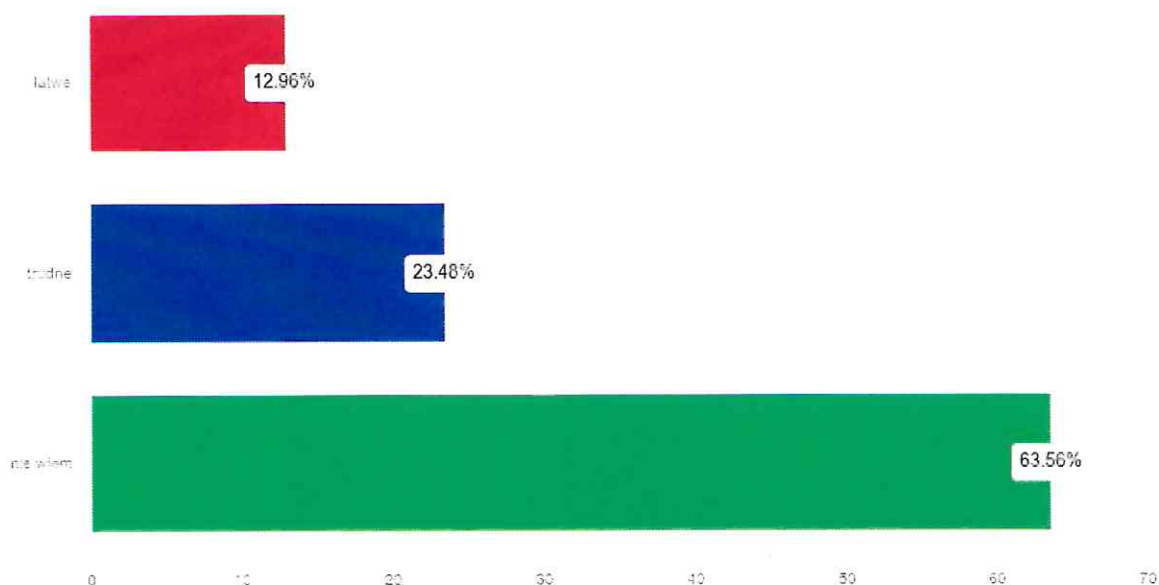

Głównym powodem skłaniających ankietowanych uczniów do sięgania po substancje psychoaktywne jest „chęć dobrej zabawy” na co wskazuje 60% osób. W dalszej kolejności uczniowie udzielali następujących odpowiedzi: „ciekawość” lub „przyjemność / relaksacja” - po 50% badanych, „zaimponowanie w towarzystwie” bądź „otrzymałem/am je nieświadomie (bez mojej zgody)” - po 40% respondentów, „chęć bycia modnym”, a także „presja grupy / znajomych / przyjaciół” po 30% osób.

Badanych uczniów, którzy mieli kontakt z środkami psychoaktywnymi poproszono o wskazanie jak często sięgają po nie. Odpowiedź „codziennie” była wybierana najczęściej (40%). W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „zażywałem/am tylko raz ” - 30% badanych „raz w roku lub mniej”, „kilka razy w roku” bądź „raz w tygodniu” - po 10% uczniów. Uczniowie wskazywali, iż narkotyki lub dopalacze zażywali najczęściej: „u znajomych podczas zorganizowanych spotkań (domówka, urodziny, sylwester, grill itp.)” - wybrało ją 71,43% respondentów. Kolejno odpowiedzi „na świeżym powietrzu” oraz „w barze / na dyskotece” zostały wskazane po 57,14% uczniów. Rzadziej zaznaczano odpowiedzi: „w swoim domu”, „u znajomych podczas niezorganizowanych spotkań (wspólne rozmowy, granie w gry itp.)”, „podczas imprez rodzinnych”, a także „na wycieczkach szkolnych” - po 42,86%.

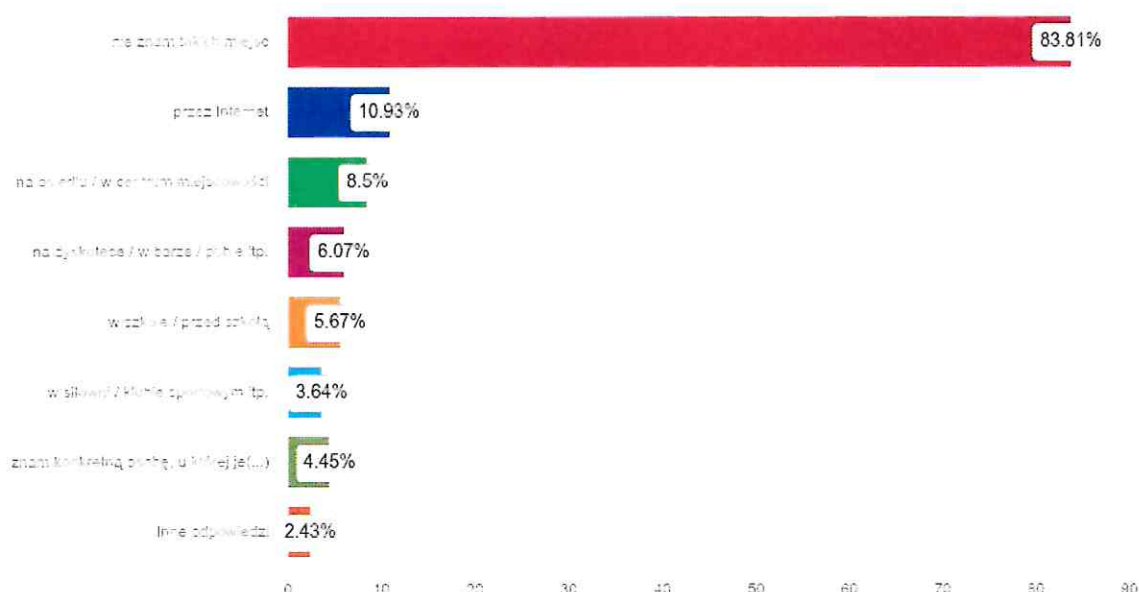
Analizując dostępność substancji psychoaktywnych dla osób nieletnich w miejscowości zauważyć można, iż uczniowie najczęściej wskazywali następującą odpowiedź „nie wiem” - wybrało ją 63,56% uczniów. Druga w kolejności odpowiedź „trudne” została wybrana przez 23,48%. Najrzadziej uczniowie wskazywali odpowiedź „łatwe”, zaznaczyło ją 12,96% osób.

Gdybyś chciał/a zdobyć narkotyki/dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Uczniów poproszono o wskazanie miejsc, w których ich zdaniem można kupić narkotyki lub dopalacze w miejscowości. Respondenci najczęściej wskazywali odpowiedź „nie znam takich miejsc” - 83,81%. Następnie wybierano: „przez Internet” - 10,93%, „na osiedlu / w centrum miejscowości” - 8,5%, „na dyskotecie / w barze / pubie itp.” - 6,07%, „w szkole / przed szkołą” - 5,67%, „znam konkretną osobę, u której je można zdobyć” - 4,45% oraz „w siłowni / klubie sportowym itp.” - 3,64%.

Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

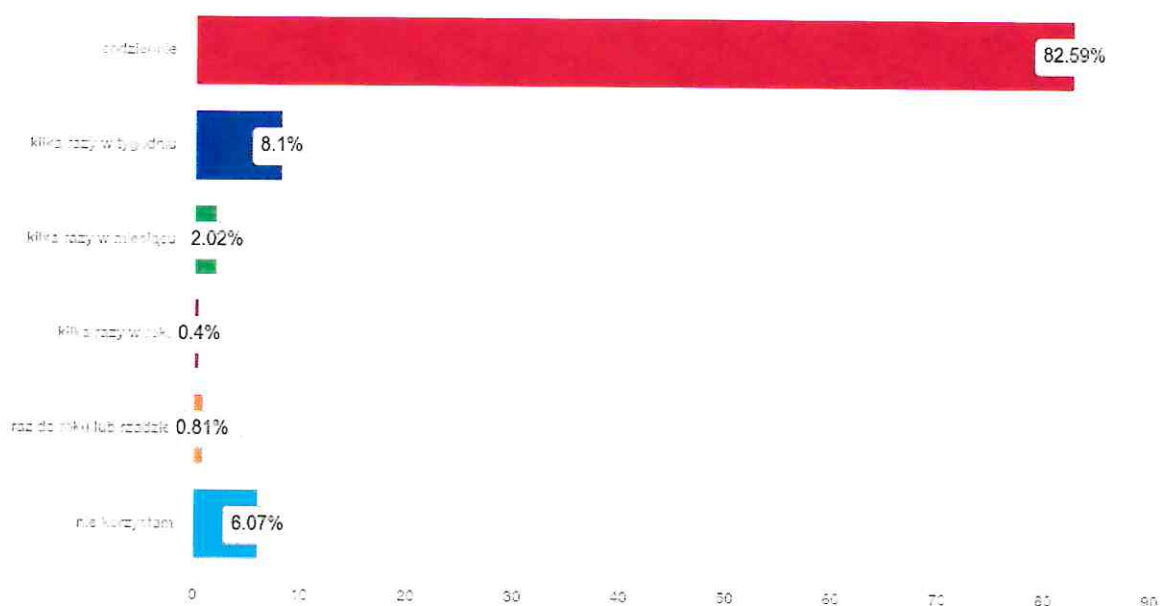
W kwestii szkodliwości substancji psychoaktywnych dla zdrowia większość uczniów (70,45% - „zdecydowanie tak”, 14,98% - „raczej tak”) uważa, że zażywanie narkotyków lub dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia. Jedynie niewielki odsetek uczniów twierdzi,

że te substancje nie są szkodliwe dla zdrowia lub trudno jest im określić swoje stanowisko w tej kwestii (8,91% - „trudno powiedzieć”, 3,64% - „zdecydowanie nie”, 2,02% - „raczej nie”).

Badanych uczniów zapytano, czy mają świadomość, czym są uzależnienia behawioralne. Ankietowani najczęściej wskazywali odpowiedź „nie” - wybrało ją 88,26% respondentów, natomiast odpowiedź „tak” została wskazana przez 11,74% badanych uczniów.

Następnie uczniów poproszono o wskazanie jak często korzystają z urządzeń elektronicznych. Wyniki badania wskazują, że ankietowani bardzo często korzystają z urządzeń elektronicznych. Aż 82,59% respondentów przyznało, że używa tego rodzaju sprzętu codziennie. Pozostali uczniowie wskazują na odpowiedzi: „kilka razy w tygodniu” - 8,1%, „nie korzystam ” - 6,07% osób, „kilka razy w miesiącu” - 2,02% ankietowanych, „raz do roku lub rzadziej” - 0,81% uczniów, a także „kilka razy w roku” - 0,4% badanych.

Jak często korzystasz z urządzeń elektronicznych, takich jak komputer, tablet, telefon komórkowy, konsola do gier, smart tv, itp.?

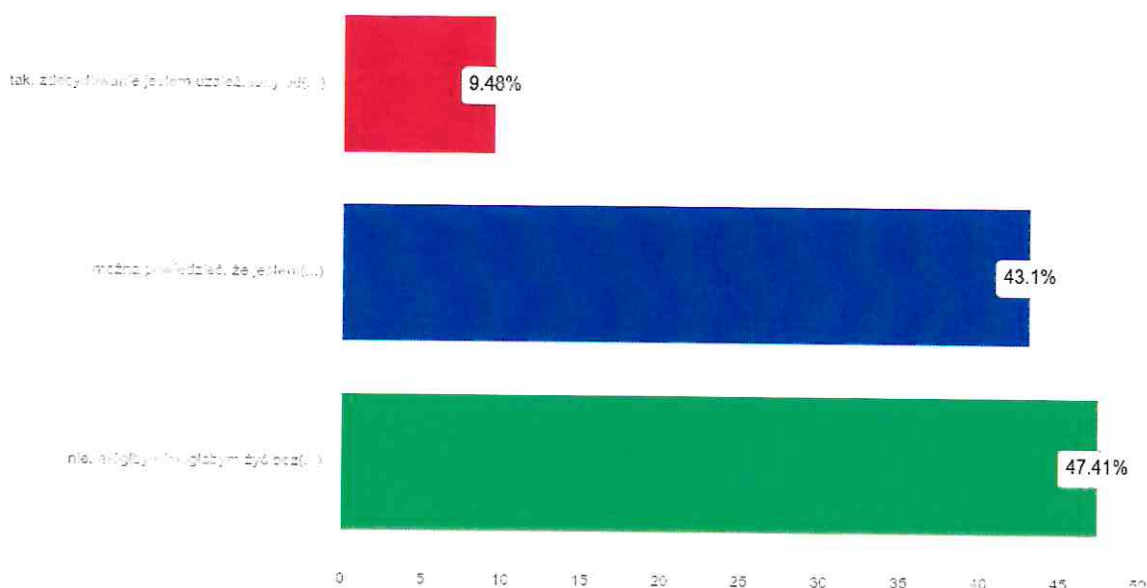

Dodatkowo uczniów poproszono o wskazanie jak często korzystają z urządzeń elektronicznych. Wyniki badania wskazują, że ankietowani bardzo często korzystają z urządzeń elektronicznych. Aż 82,59% respondentów przyznało, że używa tego rodzaju sprzętu codziennie. Pozostali uczniowie wskazują na odpowiedzi: „kilka razy w tygodniu” - 8,1%, „nie korzystam ” - 6,07% osób, „kilka razy w miesiącu” - 2,02% ankietowanych, „raz do roku lub rzadziej” - 0,81% uczniów, a także „kilka razy w roku” - 0,4% badanych. Uczniów poproszono też o wskazanie ile czasu poświęcają każdego dnia na korzystanie z nowych mediów (poza nauką). Odpowiedź „3-6 godz.” była wskazywana najczęściej - została wybierana przez 41,18% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „1-3 godz.” - 30,88% próby, „6-10 godz.” - 14,71% osób, „powyżej 10 godz.” - 7,84% ankietowanych, „do 1 godz.” - 4,9% uczniów oraz „nie korzystam z Internetu” - 0,49% osób. Głównym powodem skłaniającym ankietowanych uczniów do korzystania z nowych mediów jest: „kontakt ze znajomymi” - takiej odpowiedzi udzieliło 73,59% osób. W dalszej kolejności respondenci wskazywali na: „social media (Facebook, X, Instagram, TikTok itp.)” - 70,13%, „słuchanie muzyki” - 66,67%, „oglądanie filmów, seriali, programów i kanałów np. na YouTube” - 63,64%, „granie w gry online” - 56,71%, „z nudów” -

45,45%, „nauka” - 43,29%, „poszerzanie swojej wiedzy, hobby itp.” - 32,9%, „robienie zakupów” - 30,74%, „poznawanie nowych osób” - 19,05% oraz „prowadzenie bloga lub własnej strony” - 6,93%. Ponadto badanie wykazało, że 22,27% uczniów doświadczyło odrzucenia lub dyskryminacji ze względu na brak dostępu do technologii

Uczniom zadano także pytanie, czy uważają siebie jako osoby uzależnione od tego urządzenia. Ankietowani najczęściej zaznaczali odpowiedź „nie, mógłbym/mogłabym żyć bez telefonu komórkowego” - wybrało ją 47,41%. Następnie wskazywano na odpowiedzi: „można powiedzieć, że jestem uzależniony od telefonu komórkowego, gdyż trudno byłoby mi funkcjonować bez niego” - 43,1% badanych uczniów, a także „tak, zdecydowanie jestem uzależniony od telefonu komórkowego” - 9,48% ankietowanych uczniów.

Czy uważasz siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

W kontekście uzależnień behawioralnych, uczniom zadano pytanie: Czy znasz pojęcie „Anoreksja” i potrafisz określić, czym jest to zjawisko?”, gdzie większość uczniów wskazała odpowiedź „nie” - 54,66%, a rzadziej wskazywano odpowiedź „tak” - 45,34%. Odnośnie pojęcia „Bulimia” większość uczniów wskazała odpowiedź „nie” - 70,04%, rzadziej wskazywano odpowiedź „tak” - 29,96%. Uczniom zadano pytanie: „Czy znasz pojęcie „Kompulsywne objadanie się” i potrafisz określić, czym jest to zjawisko?”, gdzie większość uczniów wskazała odpowiedź „tak” - 50,2%, a 49,8% wybrało odpowiedź „nie”.

Uczniów zapytano także, czy obecnie stosują dietę lub robią coś innego, aby schudnąć. Udzielano następujących odpowiedzi: „nie ponieważ ważę tyle, ile trzeba” - 46,15%, rzadziej wskazywano odpowiedź „tak” - 27,94%, „nie, ale powinienem/powinnam schudnąć” oraz „nie, ale powinienem/powinnam przytyć” – po 12,96%.

Uczniowie w sytuacji problemu związanego z substancjami odurzającymi zwróciliby się z prośbą o pomoc najczęściej do: „rodziców / opiekunów” - 48,18% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali odpowiedzi: „nie wiem” - 33,2% osób, „przyjaciół / kolegów / koleżanek” - 19,43% badanych, „radził(a)bym sobie sam/a” - 18,22% badanych uczniów, „innych członków rodziny” - 12,96% ankietowanych, „dziadków” - 11,74% badanych, „pedagoga

szkolnego, psychologa, terapeuty lub innego specjalisty” - 9,72% badanych uczniów, „nauczycieli” - 9,31% uczniów, „instytucji powołanych do tego by pomagać (Ośrodek Pomocy Społecznej / Centrum Usług Społecznych, Urząd Miasta / Gminy, Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny itp.)” - 6,48% respondentów, „szukał(a)bym pomocy w Internecie” - 5,67% badanych uczniów, „Telefonu Zaufania i/lub punktów konsultacyjnych” - 5,67% ankietowanych, „Policji” - 4,86% badanych oraz „instytucji religijnych (ksiądz, zakonnik, rabin, pop, imam itp.)” - 2,83% osób.

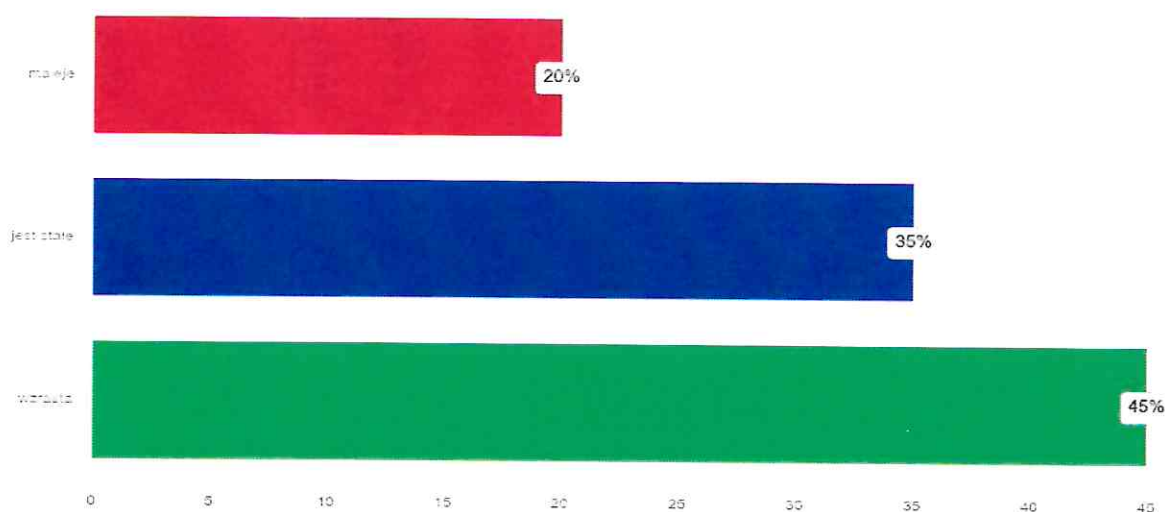
Następnie uczniów poproszono o wskazanie zajęć profilaktycznych, których ich zdaniem brakuje w szkole. Wskazywano następujące odpowiedzi: „nie brakuje żadnych” - takiej odpowiedzi udzieliło 70,85% osób. W dalszej kolejności wskazywali na: „zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych” - 14,17%, „pogadanki z wychowawcą ” 11,34%, „zajęcia z przedstawicielem Policji” - 10,53% oraz „spektakl lub musical profilaktyczny” - 9,72%, a także 8,91% badanych wybrało odpowiedź „zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą”.

Problemy uzależnień z perspektywy sprzedawców napojów alkoholowych

Sprzedawcy napojów alkoholowych odgrywają istotną rolę w kontroli spożycia alkoholu w społeczności. Ich odpowiedzialność obejmuje przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu oraz wspieranie działań mających na celu zapobieganie nadużyciom.

W trakcie badania zadano sprzedawcom pytanie dotyczące oceny spożycia alkoholu na przestrzeni kilku lat w Gminie Żelów. Na podstawie udzielonych odpowiedzi, 45% respondentów uznaje, że spożycie alkoholu „wzrasta”, 35% wskazuje na odpowiedź „jest stałe”, a 20% na „maleje”. Analiza tych danych może stanowić punkt wyjścia do podejmowania skutecznych działań mających na celu monitorowanie i ewentualne ograniczenie spożycia alkoholu w społeczności lokalnej.

Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości:

Następnie ankietowanych poproszono o to, aby ocenili jak często ich zdaniem, alkohol jest sprzedawany osobom nieletnim. Sprzedawcy najczęściej wskazują na odpowiedź „nigdy” - (55%). Natomiast 30% badanych zaznaczyło odpowiedź „rzadko”, a w dalszej kolejności

ankietowani wskazywali: „czasami” - 10%, „często” - 5%. Respondentów zapytano także, czy zdarzyło im się, aby osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie. Najczęściej wskazywano następującą odpowiedź: „nie, nigdy” - 55% osób. Natomiast 40% sprzedawców zaznaczyło odpowiedź „tak, raz lub kilka razy”, a 5% badanych wskazało odpowiedź „tak, wiele razy”.

W kolejnym pytaniu badanych poproszono o wskazanie, czy kiedykolwiek zdarzyło im się sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej. 100% sprzedawców wskazało odpowiedź „nie, nigdy”.

Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

tak, za każdym razem 0%

tak, wiele razy 0%

tak, raz lub kilka razy 0%

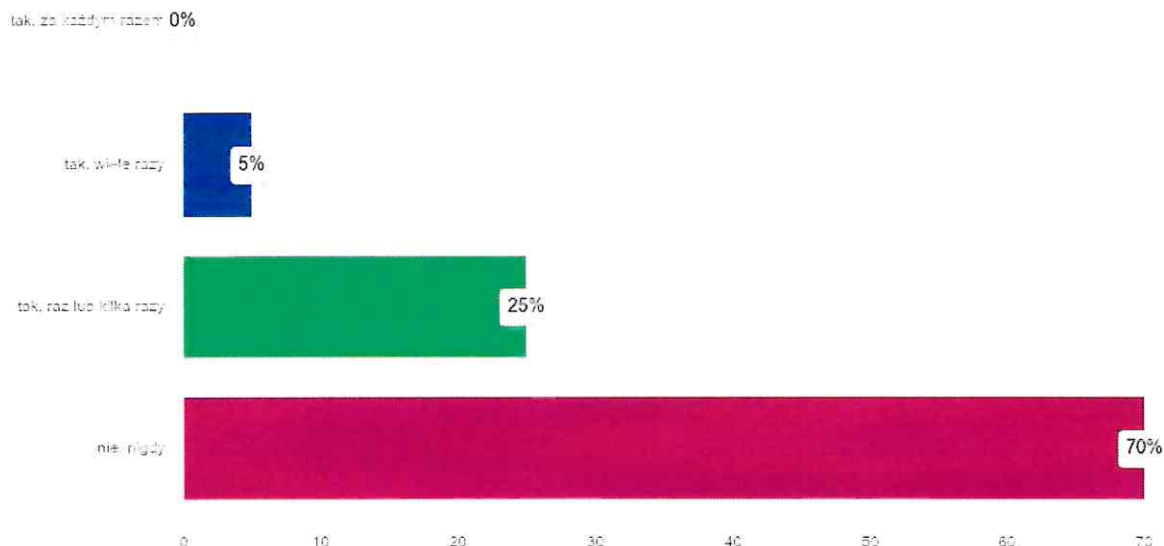
nie, nigdy

100%

0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

W przypadku braku pewności, czy klient jest osobą pełnoletnią, sprzedawca ma obowiązek poprosić o potwierdzenie pełnoletności za pomocą dokumentu zawierającego zdjęcie i datę urodzenia. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż ankietowani wskazywali najczęściej odpowiedź „tak, za każdym razem” - tak wskazało 70% osób. W dalszej kolejności wskazywano następujące odpowiedzi: „tak, wiele razy” - 25% sprzedawców, „tak, raz lub kilka razy” - 5% osób.

Większość sprzedawców, tj. 35% osób sądzi, iż w miejscowości alkohol podawany jest osobom nietrzeźwym „rzadko”. Drugą w kolejności wskazań była odpowiedź „czasami” - zaznaczyło ją 30% osób. Rzadziej wskazywano na: „często” - zaznaczyło ją 20% respondentów, „nigdy” - zaznaczyło ją 15% badanych. Respondentów zapytano, czy zdarzyło im się podać alkohol osobie nietrzeźwej. Najczęściej wskazywano odpowiedź „nie, nigdy” - 70% sprzedawców. W dalszej kolejności zaznaczano odpowiedzi: „tak, raz lub kilka razy” - 25%, „tak, wiele razy” - 5%.

Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

Sprzedawców zapytano także jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w miejscowości. Najczęściej wskazywano odpowiedź: „nigdy” – wybrało ją 45% badanych. W dalszej kolejności wskazywano: „czasami” – 30% respondentów, „rzadko” – 15% ankietowanych sprzedawców, „często” – 10% osób. W dalszej kolejności badanych zapytano, jak często zdarza im się wzywać policję z powodu zakłócania porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy. Największa grupa osób – 65% wskazała odpowiedź „nigdy”. W dalszej kolejności zaznaczano następujące odpowiedzi: „rzadko” – 30%, „czasami” – 5%.

Ankietowanych poproszono o to, aby ocenili jak często ich zdaniem, papierosy są sprzedawane osobom nieletnim na terenie miejscowości. Najczęściej wskazywano odpowiedź „nigdy” – wybrało ją 70% osób. Natomiast 20% badanych zaznaczyło odpowiedź „rzadko”. W dalszej kolejności ankietowani wskazywali: „czasami” lub „często” – po 5%. W kolejnym pytaniu badanych poproszono o wskazanie, czy kiedykolwiek zdarzyło im się sprzedać papierosy osobie niepełnoletniej. 100% sprzedawców wskazało odpowiedź „nie, nigdy”.

Problem uzależnień w danych instytucji pomocowych

Wiedzy na temat problemów społecznych występujących w Gminie Żelów dostarcza także analiza raportów, sprawozdań, informacji i ankiet monitorujących stan realizacji poszczególnych zadań, opracowanych przez instytucje, organizacje i podmioty odpowiedzialne za politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii i przemocy na terenie gminy.

Z danych Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelowie wynika, że w 2024 r. liczba wniosków o podjęcie czynności zmierzających do zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego wyniosła – 47 (dla porównania: w 2019 r. – 41, w 2020 r. – 31, w 2021 r. – 28, w 2022 r. – 14, w 2023 r. – 49).

Do osób wobec, których wszczęta została procedura zobowiązania do leczenia w zakładzie leczenia odwykowego Komisja skierowała 176 zaproszeń do udziału w rozmowach podczas

posiedzeń. Na zaproszenia Komisji zgłosiły się 34 osoby, z którymi przeprowadzono 75 rozmów edukacyjnych i motywujących do poddania się terapii. Na posiedzenia zapraszani byli też członkowie rodzin osób z problemem alkoholowym – zgłosiło się 8 osób.

W 2024 r. na badanie psychiatryczno-psychologiczne w celu uzyskania opinii biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego skierowanych zostało 18 osób, a do Sądu Rejonowego w Bełchatowie skierowanych zostało 14 wniosków o zastosowanie wobec osób uzależnionych od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego.

Osoby z problemami dotyczącymi m.in. uzależnień oraz przemocy domowej mogły korzystać na terenie Gminy Żelów z bezpłatnej pomocy oferowanej przez Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie oraz Punkt Profilaktyczno-Interwencyjny dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców.

W 2024 r. do Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie zgłosiło się 58 osób, z którymi certyfikowany specjalista psychoterapii uzależnień przeprowadził 270 konsultacji. W ramach działalności Punktu oferowana była także bezpłatna pomoc prawna - udzielonych zostało 39 porad.

Do Punktu Profilaktyczno-Interwencyjnego dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców na konsultacje z pedagogiem zgłosiło się 27 osób, w tym 12 osób nieletnich i 15 osób dorosłych.

Z danych Komisariatu Policji w Żelowie wynika, iż w 2024 r. podjęto 142 interwencje domowe spowodowane nadużywaniem alkoholu (w 2019 r. – 88, w 2020 r. - 132, w 2021 r. – 75, w 2022 r. – 88, w 2023 r. - 180) i 615 interwencji w miejscach publicznych, spowodowanych nadużyciem alkoholu (w 2019 r. – 200, w 2020 r. – 68, w 2021 r. – 180, w 2022 r. – 373, w 2023 r. - 800). Podczas kontroli drogowych zatrzymano 30 nietrzeźwych kierowców (w 2019 r. – 23, w 2020 r. - 42, w 2021 r. – 58, w 2022 r. – 20, w 2023 r. - 23) oraz odnotowano 12 kolizji drogowych spowodowanych przez nietrzeźwych kierowców (w 2019 r. – 10, w 2020 r. - 5, w 2021 r. – 7, w 2022 r. – 5, w 2023 r. - 7). Odnotowano 1 wypadek drogowy z udziałem nietrzeźwego kierowcy (w 2019 r. – 8, w 2020 r. - 4, w 2021 r. – 0, w 2022 r. -0, w 2023 r. - 0).

Za posiadanie narkotyków zatrzymano 2 osoby (w 2019 r. - 7 osób, w 2020 r. – 6 osób, w 2021 r. - 0 osób, w 2022 r. - 6 osób, w 2023 r. - 4 osoby), a także podjęto 1 interwencję spowodowaną zażywaniem substancji psychoaktywnych (w 2019 r. – 10, w 2020 r. - 4, w 2021 r. - 0, w 2022 r. – 6, w 2023 r. - 0) i stwierdzono 2 przestępstwa przewidzianych w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii (w 2019 r. – 7, w 2020 r. - 6, w 2021 r. – 0, w 2022 r. – 6, w 2023 r. - 4).

Istotną rolę w rozwiązywaniu problemów uzależnień odgrywa także działalność prowadzona przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz Zespół Interdyscyplinarny w Żelowie. W 2024 r. pomocą Ośrodka z powodu uzależnienia lub nadużywania alkoholu przez co najmniej jednego z członków rodziny objęte zostały 33 rodziny (w 2019 r. – 54, w 2020 r. - 27, w 2021 r. – 47, w 2023 r. – 32). Pracownicy socjalni motywowali do zmiany szkodliwego wzoru picia 47 osób i udzielili wsparcia dla 42 osób – członków rodzin, w których występują problemy alkoholowe. Z powodu uzależnienia od narkotyków w 2024 r. pomocą Ośrodka objętych było 5 osób.

Procedurą „Niebieskie Karty” objęte były w 2024 r. 52 rodziny (w 2019 r. – 49, w 2020 r. - 41, w 2022 r. - 35, w 2023 r. – 50). Do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego w Żelowie wpłynęły 33 formularze „Niebieska Karta – A”, dotyczące przemocy domowej.

Podsumowanie

Analizując wyniki przeprowadzonych na terenie Gminy Żelów badań można stwierdzić, że uzależnienia są istotnym i wyraźnie zauważalnym problemem w społeczności lokalnej.

Za kluczowe przyczyny trudnych warunków życia badani mieszkańcy uznali alkoholizm w 68,55% wskazań oraz niezaradność życiową w 59,75%, a następnie bezrobocie w 49,06% i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w 22,64%. Ubóstwo jest zjawiskiem rozpoznawalnym: 44,65% słyszało o rodzinach ubogich, 29,56% zna nieliczne takie rodziny, a 20,13% deklaruje znajomość wielu takich przypadków. Wśród głównych przyczyn popadania w ubóstwo dominuje problem uzależnień z odsetkiem 72,96%, następnie brak stałych dochodów z 56,60% oraz rozpad rodziny z 44,03%. Wskazywane są również czynniki społeczno-zdrowotne, w tym niedostosowanie społeczne z 35,85% i choroby z 23,90%.

Skala zjawiska uzależnień jest oceniana w badaniach dorosłych jako istotna: 47,80% mieszkańców określa ją jako średnią, 35,85% jako wysoką, 3,14% jako niską, a 13,21% nie ma zdania. Wśród najczęściej wskazywanych przyczyn uzależnień znajdują się wzorce społeczne wyniesione z domu w 70,44%, bezrobocie w 48,43%, konflikty i rozpad rodziny w 41,51% oraz dostępność i promocja używek w 38,99%. Znaczące, choć rzadziej wybierane, są także predyspozycje genetyczne w 33,96% i stres w 30,82%. Uzależnienia uznawane są przez mieszkańców za główne uwarunkowania występowania przemocy - wskazanie 79,87% badanych.

Zdecydowana większość młodszych uczniów deklaruje, że nie próbowała napojów alkoholowych; odpowiedź negatywną wskazało 86,8%, a pozytywną 13,2%. Wśród uczniów, którzy deklarują kontakt z alkoholem, pierwsza próba najczęściej następowała w wieku 8 lat lub mniej (39,39%), rzadziej w wieku 9–10 lat (33,33%) oraz 11–12 lat i więcej (27,27%). Najczęściej wskazywanym kontekstem pierwszego kontaktu była sytuacja opisana jako „przez pomyłkę” (33,33%), następnie poczęstowanie przez rodziców lub opiekunów (18,18%) oraz udział w 224 uroczystości rodzinnej za zgodą dorosłych (15,15%).

Młodszy uczniowie w przeważającej większości wskazują, że nigdy nie palili papierosów; odpowiedź „nigdy” wybrało 93,6%, a odpowiedzi „raz” i „kilka razy” uzyskały odpowiednio 3,6% i 2,4%. Wśród uczniów, którzy deklarują próby palenia, pierwsza próba najczęściej występowała w wieku 11–12 lat i więcej (50%), rzadziej w wieku 9–10 lat (37,5%) oraz 8 lat lub mniej (12,5%). Wiedzę o istnieniu e-papierosów deklaruje 78,8% uczniów. Pytani o palenie e-papierosów przez rówieśników najczęściej odpowiadają „nie wiem” (48,98%), przy 30,1% odpowiedzi „nie” i 20,92% „tak”. Własne używanie e-papierosów jest zjawiskiem marginalnym; 98,47% deklaruje, że ich nie używa. Ocena bezpieczeństwa e-papierosów jest niejednoznaczna: 41,33% odpowiada „trudno powiedzieć”, 19,39% „raczej tak”, 18,37% „zdecydowanie nie”, 16,84% „raczej nie”, a 4,08% „zdecydowanie tak”. Jednocześnie 66,84% uznaje e-papierosy za uzależniające w takim samym stopniu jak papierosy tradycyjne, 10,71% – za mniej uzależniające, a 21,43% nie ma zdania.

Wszyscy badani uczniowie deklarują brak prób zażywania narkotyków lub dopalaczy (100%). Za szkodliwe dla zdrowia uważa je łącznie 94,0% uczniów, w tym 85,2% „zdecydowanie tak” i 8,8% „raczej tak”; odpowiedzi negujące szkodliwość lub bez rozstrzygnięcia mają łącznie charakter incydentalny.

Pojęcie uzależnień behawioralnych jest rozpoznawane rzadko; świadomość deklaruje 4,4% uczniów. Urządzeń elektronicznych uczniowie używają bardzo często; codziennie korzysta 68,8%,

a kilka razy w tygodniu 22,8%. Czas spędzany w Internecie poza nauką najczęściej wynosi 1–3 godziny dziennie (45,35%), przy 29,07% deklaracji 3–6 godzin i 13,37% 6–10 godzin; odsetek wskazań poniżej jednej godziny lub powyżej 10 godzin wynosi po 5,81%. Główne powody korzystania obejmują kontakt ze znajomymi (67,5%), granie w gry online (62,5%), słuchanie muzyki (60%) oraz oglądanie treści wideo (55%); aktywność w mediach społecznościowych wskazuje 47,08%, a motyw nudy 45,83%. Odsetek uczniów zgłaszających brak identyfikacji z przedstawionymi symptomami nadmiernego korzystania z sieci wynosi 47,92%; jednocześnie 25% słyszy zastrzeżenia otoczenia o zbyt długim czasie online, 19,58% deklaruje zaniedbywanie obowiązków, 17,92% nieskuteczne próby ograniczenia czasu, a 14,17% przyznaje się do ukrywania faktycznego czasu korzystania.

Brak blokady rodzicielskiej na urządzeniu deklaruje 51,25% uczniów, obecność takich zabezpieczeń 35,42%, a 13,33% nie potrafi tego określić. Zdecydowana większość nie przekazałaby danych osobowych osobie poznaanej w Internecie (91,67%), 6,25% nie ma zdania, a 2,08% deklaruje gotowość do przekazania danych. W samoocenie 59,34% uczniów uznaje, że trudno byłoby im funkcjonować bez telefonu komórkowego, 11,2% ocenia się jako zdecydowanie uzależnionych, a 29,46% deklaruje, że mogłoby funkcjonować bez telefonu.

W badanej grupie uczniów starszych 36,84% z nich zadeklarowało kontakt z napojami alkoholowymi przed ukończeniem 18 roku życia, natomiast 63,16% wskazało odpowiedź negatywną. Pierwszy kontakt z alkoholem najczęściej następował w wieku 10 lat i mniej w 29,67% wskazań oraz w wieku 13–14 lat w 25,27%. Do najczęściej opisywanych okoliczności pierwszego spożycia należały uroczystości rodzinne za zgodą dorosłych w 21,98% oraz sytuacja opisana jako „przez pomyłkę” w 19,78%. Wśród uczniów pijących w ostatnim czasie 32,97% deklaruowało spożycie w ciągu miesiąca poprzedzającego badanie, 35,16% w ciągu ostatniego roku, a 31,87% więcej niż rok wcześniej. W ciągu ostatnich 30 dni bardzo silne upicie się, rozumiane jako zaburzenia koordynacji, mowy i pamięci, potwierdziło 23,33% z grupy mającej kontakt z alkoholem. Częstość picia kształtuje się następująco: jednorazowy epizod wskazało 31,87%, kilka razy w roku 29,67%, rzadziej niż raz w roku 19,78%, a regularność miesięczna lub częstsza łącznie 18,78%. Najczęściej wybierany rodzaj napoju to piwo lub cydr w 61,29% wskazań; wódka została wskazana przez 37,10%. Miejscami najczęstszego spożycia były imprezy rodzinne w 41,94%, dom rodzinny w 37,10% oraz zorganizowane spotkania towarzyskie w 35,48%. Spożywanie w samotności negowało 62,90%, a 24,19% deklaruowało, że zdarza się to rzadko.

Udział uczniów starszych bez doświadczeń z paleniem papierosów wyniósł 72,47%, natomiast 12,55% paliło raz, 8,10% kilka razy, a 6,88% wskazało częstszą lub regularną aktywność. Pierwsze próby palenia najczęściej występowały w wieku 13–14 lat w 33,33% oraz 10–12 lat łącznie w 51,52%. W okresie ostatnich 30 dni 77,27% nie paliło; wskazania częstego palenia były incydentalne i rozproszone. Świadomość istnienia e-papierosów zadeklarowało 87,45%. Przekonanie, że rówieśnicy używają e-papierosów, wyraziło 67,13%. Brak własnego używania zadeklarowało 81,48%, a odpowiedzi wskazujące na używanie z różną częstotliwością występowały łącznie u 18,52%. W ocenie bezpieczeństwa e-papierosów wobec papierosów tradycyjnych dominowały odpowiedzi nierozstrzygujące w 38,43% oraz sceptyczne w 39,35% (23,15% „raczej nie” i 16,20% „zdecydowanie nie”), przy 22,22% odpowiedzi pozytywnych. Jednocześnie 66,67% uznaje e-papierosy za uzależniające w takim samym stopniu jak papierosy tradycyjne.

Zdecydowana większość uczniów starszych nie miała doświadczeń z narkotykami lub dopalaczami, co zadeklarowało 95,55%; kontakt potwierdziło 4,45%. Wśród tej niewielkiej

grupy pierwsze użycie najczęściej przypadało na wiek 10 lat i mniej w 70,00%. Najczęściej wskazywane substancje w pierwszym kontakcie to marihuana lub haszysz 226 w 70,00%, amfetamina i leki o zastosowaniu niemedyceńskim po 50,00%. W ostatnim miesiącu użycie zadeklarowało 71,43% osób spośród mających kontakt, a wskazania dotyczące ostatnio stosowanych substancji najczęściej dotyczyły marihuany lub haszyszu w 71,43%, przy równoległych deklaracjach innych substancji w mniejszej próbie. Dostępność substancji psychoaktywnych oceniono częściej jako trudną lub nieznaną: 63,56% nie potrafiło ocenić, 23,48% uznało pozyskanie za trudne, a 12,96% za łatwe. Brak wiedzy o miejscach zakupu zadeklarowało 83,81%, podczas gdy kanały internetowe wskazało 10,93%. Szkodliwość narkotyków lub dopalaczy dla zdrowia potwierdziło łącznie 85,43% odpowiedzi „zdecydowanie tak” i „raczej tak”.

Pojęcie uzależnień behawioralnych nie jest powszechnie rozpoznawane wśród starszych uczniów: 88,26% nie zna tego terminu. Urządzeń elektronicznych codziennie używa 82,59%, a nie korzysta 6,07%. Czas spędzany w Internecie poza nauką najczęściej mieści się w przedziale 3–6 godzin dziennie w 41,18%, przy 30,88% deklaracji 1–3 godzin, 14,71% 6–10 godzin oraz 7,84% powyżej 10 godzin. Najczęstsze powody korzystania obejmują kontakt ze znajomymi w 73,59%, media społecznościowe w 70,13%, słuchanie muzyki w 66,67% oraz oglądanie treści wideo w 63,64%. W autodeklaracjach objawów nadmiernego korzystania 54,11% nie identyfikuje żadnego z podanych stwierdzeń; jednocześnie 20,78% słyszy zastrzeżenia otoczenia o zbyt długim czasie online oraz w takim samym odsetku deklaruje zarywanie nocy z powodu korzystania z Internetu, a 18,18% wskazuje zaniedbywanie codziennych obowiązków.

Blokady rodzicielskie na urządzeniach nie ma 71,43% uczniów, a 14,72% potwierdza ich stosowanie; podanie danych osobowych osobie poznaanej online neguje 76,19%, a 11,69% deklaruje gotowość. W autorefleksji 43,10% uznaje, że trudno byłoby funkcjonować bez telefonu, a 9,48% identyfikuje u siebie uzależnienie; 47,41% deklaruje możliwość funkcjonowania bez telefonu. Poczucie odrzucenia z powodu braku dostępu do urządzeń lub Internetu wystąpiło u 22,27% badanych.

Pojęcie anoreksji rozpoznaje 45,34%, a bulimii 29,96%; kompulsywne objadanie się jest znane 50,20% uczniów. Działania mające na celu redukcję masy ciała deklaruje 27,94%; 46,15% ocenia, że waży tyle, ile trzeba, 12,96% uważa, że powinno schudnąć, a 12,96% że powinno przytyć.

Z deklaracji sprzedawców wynika, że w horyzoncie ostatnich lat obserwowany jest wzrost spożycia napojów alkoholowych; taką ocenę podało 45% respondentów. Udział wskazań na stabilizację zjawiska wyniósł 35%, natomiast 20% oceniło, iż spożycie maleje. Dane te wskazują na przewagę percepcji wzrostowej dynamiki konsumpcji w społeczności lokalnej.

W opinii sprzedawców sprzedaż alkoholu osobom niepełnoletnim „nigdy” nie występuje w 55% odpowiedzi, „rzadko” w 30%, „czasami” w 10%, a „często” w 5%. Jednocześnie 55% badanych deklaruje, że w ich punkcie nigdy nie doszło do próby zakupu alkoholu przez osobę niepełnoletnią, natomiast 40% odnotowało taki incydent raz lub kilka razy, a 5% wiele razy. Na poziomie własnych praktyk 100% ankietowanych stwierdziło, że nigdy nie sprzedawało alkoholu osobie poniżej 18. roku życia. Weryfikacja wieku w sytuacji wątpliwości ma charakter powszechny: 70% sprzedawców prosi o dokument „za każdym razem”, 25% „wiele razy”, a 5% „raz lub kilka razy”. Zestawienie tych odpowiedzi sugeruje wysoką deklaratywną zgodność praktyk z przepisami dotyczącymi zakazu sprzedaży osobom niepełnoletnim.

Ocena częstości sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym w miejscowości rozkłada się następująco: „rzadko” 35%, „czasami” 30%, „często” 20%, „nigdy” 15%, przy braku wskazań „bardzo często”. Na poziomie doświadczeń własnych 70% sprzedawców deklaruje, że nigdy nie sprzedało alkoholu osobie nietrzeźwej, 25% przyznaje, że zdarzyło się to „raz lub kilka razy”, a 5% „wiele razy”. Próby zakupu przez osoby nietrzeźwe w obsługiwanych punktach są relatywnie częste: 60% wskazuje na wystąpienie takich sytuacji „raz lub kilka razy”.

W ocenie sprzedawców zjawisko spożywania alkoholu przez klientów na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie punktu sprzedaży „nigdy” nie występuje w 45% przypadków, „czasami” w 30%, „rzadko” w 15% oraz „często” w 10%, przy braku wskazań „bardzo często”. W zakresie zgłoszeń na Policję z powodu zakłócania porządku przez osoby pod wpływem alkoholu 65% ankietowanych „nigdy” nie wzywało służb, 30% czyni to „rzadko”, a 5% „czasami”.

W odniesieniu do sprzedaży papierosów osobom niepełnoletnim w miejscowości 70% sprzedawców ocenia, że zjawisko „nigdy” nie występuje, 20% – że pojawia się „rzadko”, natomiast wskazania „czasami” i „często” wynoszą po 5%. Jednocześnie 100% ankietowanych deklaruje, że w ich praktyce nigdy nie doszło do sprzedaży papierosów osobie niepełnoletniej. Układ odpowiedzi wskazuje na wysoki poziom deklaratywnej zgodności z przepisami również w tym obszarze.

Weryfikacja zebranego materiału badawczego, jak i danych uzyskanych od podmiotów realizujących politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi, narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym na terenie Gminy Żelów, umożliwiła rozpoznanie sytuacji mieszkańców i ich poglądów, a także pozwoliła na zapoznanie się z opiniami uczniów, ich sytuacją szkolną oraz domową, poczuciem bezpieczeństwa i zagrożeniami związanymi z różnego rodzaju uzależnieniami.

Zdobyte informacje wykorzystane zostały do sformułowania wniosków, które posłużyły do określenia działań, mających na celu skuteczne przeciwdziałanie problemom związanym z uzależnieniami oraz do opracowania niniejszego Programu.

III. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są mieszkańcy Gminy Żelów, a w szczególności następujące grupy osób:

1. Osoby uzależnione od alkoholu i narkotyków oraz innych substancji psychoaktywnych.
2. Osoby pijące alkohol ryzykownie i szkodliwie oraz osoby zagrożone uzależnieniem od alkoholu, narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych.
3. Dzieci i młodzież szkolna oraz ich rodzice i opiekunowie.
4. Osoby zagrożone uzależnieniami behawioralnymi.
5. Rodziny (w tym osoby współuzależnione i doznające przemocy) oraz najbliższe otoczenie osób z problemem alkoholowym i narkomanii.
6. Grupy zawodowe zajmujące się przeciwdziałaniem uzależnieniom i ich negatywnym skutkom.

IV. OKREŚLENIE ZASOBÓW INSTYTUCJONALNYCH W ZAKRESIE ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA TERENIE GMINY

Program realizowany jest przez Urząd Miejski w Żelowie w ścisłej współpracy z podmiotami oraz instytucjami z terenu miasta i gminy Żelów.

Na terenie Gminy Żelów zadania w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii realizują następujące podmioty i instytucje:

1. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Punkt Konsultacyjny dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie.
3. Punkt Profilaktyczno-Interwencyjny dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców.
4. Miejsko- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej.
5. Zespół Interdyscyplinarny.
6. Komisariat Policji.
7. Placówki kulturalne i oświatowe.
8. Służba zdrowia.
9. Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe.
10. Kościoły i związki wyznaniowe.

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu jest zmniejszenie skali występujących na terenie Gminy Żelów problemów alkoholowych i ich negatywnych następstw, w szczególności przemocy domowej, przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym oraz ograniczenie używania przez mieszkańców środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, a także ograniczenie szkód zdrowotnych i społecznych związanych ze zjawiskiem narkomanii.

Cele szczegółowe:

- 1) motywowanie osób z problemem alkoholowym oraz uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych do udziału w zajęciach terapeutycznych,
- 2) zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia dostępu do poradnictwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz możliwości integracji społecznej,
- 3) podejmowanie działań na rzecz odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych,
- 4) profilaktyczna działalność wychowawcza, edukacyjna i informacyjna na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych,
- 5) monitorowanie aktualnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Żelów.

SZCZEGÓŁOWY OPIS PROGRAMU Z UWZGLĘDNIENIEM CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH, ZADAŃ I SPOSOBU ICH REALIZACJI

Cel szczegółowy 1: motywowanie osób z problemem alkoholowym oraz uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych do udziału w zajęciach terapeutycznych					
Zadanie główne: Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem					
Lp.	Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji (działania)	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Motywowanie osób pijących alkohol ryzykownie i szkodliwie, ale nieuzależnionych do zmiany szkodliwego wzoru picia w ramach edukacji zdrowotnej i profilaktyki uzależnień zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Praca Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie Praca socjalna Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Praca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób objętych rozmowami motywującymi przez MKRA ora Punkt Konsultacyjny/ pracą socjalną przez MGOPS Liczba konsultacji motywujących do zmiany
2	Motywowanie osób uzależnionych oraz członków ich rodzin do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnienia, Kierowanie do leczenia specjalistycznego oraz do korzystania z oferty grup samopomocowych w ramach redukcji szkód, leczenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Praca Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie Praca Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe Liczba osób objętych rozmowami motywującymi przez MKRA oraz Punkt Konsultacyjny Liczba konsultacji motywujących do podjęcia leczenia

3	Udzielanie wsparcia i pomocy dla osób po zakończonej terapii w ramach redukcji szkód, leczenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Praca Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba osób objętych wsparciem i pomocą
4	Prowadzenie stałego interaktywnego systemu informacji nt. miejsc pomocy dla osób w kryzysie (osoby uzależnione od alkoholu i innych środków psychoaktywnych, członkowie ich rodzin, ofiary przemocy) w ramach redukcji szkód, leczenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Gromadzenie i udostępnianie zainteresowanym osobom aktualnych informacji na temat dostępnych miejsc pomocy	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Zespół Interdyscyplinarny, – Policja	Liczba osób, którym udostępniono informacje

Cel szczegółowy 2. Zapewnienie osobom potrzebującym wsparcia dostępu do poradnictwa w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej oraz możliwości integracji społecznej

Zadanie główne 1: Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową

Lp.	Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji (działanie)	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Zapewnienie usług poradnictwa oraz udzielanie wsparcia dla członków rodzin, w których występują problemy przemocy, alkoholizmu i narkomanii w ramach zwiększania dostępności i podniesienia jakości specjalistycznej	Praca Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie Działalność Punktu Profilaktyczno – Interwencyjnego dla Dzieci, Młodzieży	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej – Zespół	Liczba osób objętych usługami poradnictwa Liczba osób doznających przemocy domowej objętych wsparciem

	pomocy dla osób doznających przemocy domowej zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	i Rodziców Praca socjalna Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Praca Zespołu Interdyscyplinarnego		Interdyscyplinarny	
2	Rozpoznawanie zjawiska przemocy domowej, udzielanie wsparcia i informacji na temat zjawiska przemocy, przeciwdziałania jej i o możliwości uzyskania pomocy oraz podejmowanie działań interwencyjnych i edukacyjnych w przypadku zdiagnozowania przemocy w ramach zwiększania dostępności i podniesienia jakości specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy domowej zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Praca Punktu Konsultacyjnego dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie Praca Punktu Profilaktyczno – Interwencyjnego dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców Praca socjalna Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Praca Zespołu Interdyscyplinarnego	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Policja, – Zespół Interdyscyplinarny – przedstawiciele oświaty, – przedstawiciele ochrony zdrowia	Liczba osób/rodzin objętych wsparciem Liczba i rodzaj podjętych działań. Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty” Liczba rozpowszechnionych materiałów edukacyjnych dotyczących zjawiska przemocy domowej
3	Udzielanie wsparcia poprzez zapewnienie pomocy pedagogicznej, psychologicznej i socjoterapeutycznej dla dzieci w ramach poszerzania i podnoszenia jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin zgodnie z założeniami Narodowego Programu	Praca Punktu Profilaktyczno – Interwencyjnego dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców Dyżury psychologa Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej - przedstawiciele stowarzyszeń i organizacji pozarządowych	Liczba dzieci objętych pomocą Rodzaj oferowanego wsparcia

	Zdrowia				
4	Udzielanie pomocy prawnej zmierzającej do ochrony przed następstwami nadużywania alkoholu, używania narkotyków lub innych substancji psychoaktywnych i stosowania przemocy domowej	Dyżury prawnika w Punkcie Konsultacyjnym dla Osób z Problemem Alkoholowym i Ofiar Przemocy w Rodzinie	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba udzielonych konsultacji i porad prawnych
5	Organizowanie zajęć dla dzieci z grup ryzyka, zwłaszcza dzieci z rodzin z problemem alkoholowym w ramach poszerzania i podnoszenia jakości oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczo-wychowawczej dla dzieci z rodzin z problemem alkoholowym i ich rodzin zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Działalność stowarzyszeń i organizacji pozarządowych Praca Punktu Profilaktyczno – Interwencyjnego dla Dzieci, Młodzieży i Rodziców	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – organizacje i stowarzyszenia pozarządowe realizujące zadania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych	Liczba i rodzaj placówek prowadzących zajęcia dla dzieci Liczba dzieci uczestniczących w zajęciach

Zadanie główne 2: Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz narkotykowych

1	Zapewnienie możliwości udziału w spotkaniach grup samopomocowych, których celem jest szerzenie trzeźwości i abstynencji w ramach redukcji szkód, leczenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Udzielanie wsparcia merytorycznego, rzeczowego oraz finansowego dla stowarzyszeń i organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwijania i utrzymywania więzi wśród społeczności abstynenckiej Działalność grup samopomocowych na terenie gminy	2026-2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba osób motywowanych do skorzystania z wsparcia grup samopomocowych Liczba osób korzystających z wsparcia grup samopomocowych

Zadanie główne 3: Wsparcie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej

1	Wspieranie osób pozostających bez zatrudnienia na rynku pracy w ramach redukcji szkód, leczenia, rehabilitacji i reintegracji społecznej osób uzależnionych oraz ich bliskich zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Działalność Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - integrowanie ze środowiskiem lokalnym, aktywizowanie i motywowanie osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do podjęcia zatrudnienia w ramach kontraktu socjalnego i pracy socjalnej, pomoc społeczna osobom uzależnionym i ich rodzinom, dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym	2026-2029	– Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba osób, którym udzielono wsparcia finansowego Liczba osób, którym udzielono pomocy rzeczowej Liczba osób objętych kontraktem socjalnym Liczba osób/rodzin objętych pracą socjalną

Cel szczegółowy 3: Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przez sądem w charakterze oskarżyciela publicznego

Lp.	Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji (działanie)	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Zwiększanie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia poprzez podejmowanie interwencji w przypadku naruszenia przepisów dotyczących sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	Prowadzenie działań kontrolnych dotyczących przestrzegania warunków prowadzenia sprzedaży napojów alkoholowych	2026-2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba podjętych działań kontrolnych oraz kontrolowanych punktów sprzedaży Liczba zweryfikowanych i pozytywnie zaopiniowanych wniosków Liczba i powód odmów wydania zezwolenia na sprzedaż alkoholu Liczba

					podjętych działań interwencyjnych
2	Zmniejszanie dostępności fizycznej i ekonomicznej alkoholu zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Wdrażanie działań z zakresu odpowiedzialnej sprzedaży napojów alkoholowych, w tym prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dla sprzedawców nt. zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych Opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w zakresie zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z uchwałami rady gminy, o których mowa w art. 12 ust. 1-3 ustawy	2026-2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba przekazanych materiałów informacyjno-edukacyjnych dla sprzedawców Liczba podjętych uchwał dotyczących zmian w zakresie zasad usytuowania miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych oraz maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych

Cel szczegółowy 4: Profilaktyczna działalność wychowawcza, edukacyjna i informacyjna na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych

Cel szczegółowy 5: Monitorowanie aktualnych problemów społecznych mieszkańców Gminy Żelów

Zadanie główne 1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo--wychowawczych i socjoterapeutycznych

Lp.	Zadanie szczegółowe	Sposób realizacji	Termin realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki
1	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych z zakresu problematyki alkoholowej,	Dystrybucja i upowszechnianie informacji nt. szkód wynikających z picia alkoholu i zażywania	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski	Liczba i rodzaj broszur edukacyjnych, ulotek profilaktycznych rozpowszechnianych

	narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) oraz w ramach upowszechniania wiedzy dotyczącej problematyki uzależnień behawioralnych, o których mowa w Narodowym Programie Zdrowia	środków psychoaktywnych oraz innych uzależniających czynności z wykorzystaniem materiałów edukacyjnych wśród określonych grup adresatów		w Zelowie, – placówki oświatowe, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Zespół Interdyscyplinarny, – Policja	wśród mieszkańców gminy
2	Edukacja dzieci, młodzieży i rodziców w zakresie problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych w ramach poszerzania i udoskonalania oferty realizacji programów profilaktycznych, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia	Organizowanie i prowadzenie na terenie szkół oraz innych placówek zajęć edukacyjno-warsztatowych oraz spotkań edukacyjnych nt. zagrożeń, upowszechnianie i realizacja w środowisku szkolnym programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilak. i promocji zdrowia psychicznego, wzmacnianie kompetencji wychowawczych rodziców poprzez zajęcia z pedagogiem i innymi specjalistami	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Zelowie, – placówki oświatowe, – Policja, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba i rodzaj przeprowadzonych warsztatów, pogadanek, zajęć edukacyjnych Liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w zajęciach Liczba rodziców objętych działaniami Liczba i rodzaj realizowanych programów profilaktycznych
3	Prowadzenie działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących zagrożeń związanych z używaniem środków psychoaktywnych	Nabywanie i rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych dotyczących szkód wynikających ze stosowania	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Zelowie,	Liczba i rodzaj broszur edukacyjnych, ulotek profilaktycznych rozpowszechnianych wśród mieszkańców

	w ramach realizacji zadań na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i NSP zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	środków psychoaktywnych		– placówki oświatowe, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Zespół Interdyscyplinarny, – Policja	gminy
4	Edukacja grup zawodowych w ramach edukacji kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień zgodnie z założeniami Narodowego Programu Zdrowia	Podnoszenie kompetencji przedstawicieli instytucji działających w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomani oraz przeciwdziałania przemocy, a także osób pracujących z dziećmi i młodzieżą w zakresie oddziaływań profilaktycznych i pomocowych	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, – Zespół Interdyscyplinarny, – placówki oświatowe	Liczba zorganizowanych szkoleń Liczba uczestników szkoleń Liczba uczestników konferencji, kampanii
5	Organizowanie edukacyjnych zajęć, spotkań, wycieczek i wypoczynku z programem profilaktycznym w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej), o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia	Wspieranie zadań realizowanych przez stowarzyszenia i organizacje pozarządowe realizujące zadania związane z profilaktyką uzależnień	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie, – stowarzyszenia i organizacje pozarządowe realizujące zadania związane z profilaktyką uzależnień	Liczba i rodzaj podjętych działań Liczba osób, które uczestniczyły w działaniach
6	Monitorowanie skali problemów alkoholowych i innych uzależnień w środowisku lokalnym	Pozyskiwanie i analiza danych na temat problemu uzależnień w gminie	2026 - 2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,	Liczba i rodzaj sporządzonych sprawozdań dot. uzależnień

	w ramach monitorowania problematyki, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia			– Urząd Miejski w Żelowie, – Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Liczba opracowanych ankiet i tabel
7	Diagnozowanie najważniejszych problemów i zagrożeń występujących w środowisku lokalnym w ramach badania problematyki, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia	Zlecenie przeprowadzenia badań ankietowych wśród mieszkańców gminy i opracowanie diagnozy stanu problemów uzależnień na terenie gminy	2029	– Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, – Urząd Miejski w Żelowie	Rodzaj podjętych działań

VI. MONITORING I EWALUACJA

Koordynację realizacji Programu powierza się przewodniczącemu Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelowie.

Monitoring Programu prowadzony będzie na podstawie:

- wymiany informacji między instytucjami, organizacjami i wszelkimi podmiotami odpowiedzialnymi i realizującymi politykę związaną z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy,
- analizy danych na temat uzależnień występujących w gminie,
- ankiet i sprawozdań z realizacji zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.

Burmistrz Żelowa sporządzi raport z wykonania w danym roku Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii i efektów jego realizacji, który przedłoży Radzie Miejskiej w Żelowie w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego raport dotyczy.

VII. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie realizacji zadań określonych w programie w głównej mierze dokonywane będzie w ramach posiadanych środków pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz innych funduszy m.in. z opłat od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

VIII. ZASADY WYNAGRADZANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH W ŻELOWIE

1. Członkowie Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żelowie za wykonywanie zadań otrzymują wynagrodzenie:

- 1) Przewodniczący Komisji – miesięczne wynagrodzenie w wysokości 16% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2024 r. poz. 1773),
  - 2) Zastępca Przewodniczącego Komisji i Sekretarz Komisji - miesięczne wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2024 r. poz. 1773),
  - 3) Członkowie Komisji - miesięczne wynagrodzenie w wysokości 14% minimalnego wynagrodzenia za pracę, o którym mowa w ustawie z dnia 10 października 2002 roku o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. 2024 r. poz. 1773).
2. Wynagrodzenie za udział w pracach Komisji wypłacane będzie miesięcznie z dołu na podstawie list obecności lub informacji/oświadczeń potwierdzających udział przedstawiciela Komisji w określonych czynnościach.
  3. Ustala się zwrot kosztów podróży dla Członków Komisji za udział w czynnościach związanych z wykonywaniem zadań Komisji – na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. 2023 r. poz. 2190).
  4. Przewodniczący Komisji przydziela zadania w sposób równomierny wszystkim Członkom Komisji.

BURMISTRZ ŻELOWA
mgr Kamil Świtata